

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI (UE) 2018/1498

z dnia 21 grudnia 2017 r.

w sprawie pomocy państwa i środków SA.38613 (2016/C) (ex 2015/NN) wdrożonych przez Włochy na rzecz Ilva S.p.A. in Amministrazione Straordinaria

(notyfikowana jako dokument nr C(2017) 8391)

(Jedynie tekst w języku włoskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag⁽¹⁾ zgodnie z przywołanymi powyżej artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W następstwie dwóch oficjalnych skarg złożonych w dniach 11 i 14 kwietnia 2014 r. przez konkurentów (którzy życzą sobie pozostać anonimowi) Komisja wszczęła wstępne postępowanie wyjaśniające dotyczące domniemanych środków wspierających na rzecz włoskiego producenta stali Ilva S.p.A. in Amministrazione Straordinaria („Ilva”). Wirtschaftsvereinigung Stahl (niemiecka federacja stalowa – „WV Stahl”) i Eurofer (Europejskie Stowarzyszenie Hutnictwa Stali) również przedstawiły oficjalne skargi, odpowiednio w dniach 10 kwietnia 2015 r. i 24 czerwca 2015 r. W dniu 25 czerwca 2015 r. skarżących poparło British Steel Association.
- (2) Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Komisja poinformowała Włochy o swojej decyzji o wszczęciu postępowania określonego w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE”) w odniesieniu do czterech środków wspierających przyznanych na rzecz spółki Ilva. Pismem z dnia 13 maja 2016 r. Komisja poinformowała Włochy o rozszerzeniu przedmiotowego postępowania na piąty środek wspierający.
- (3) Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego (zwana dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) oraz decyzja Komisji o rozszerzeniu postępowania na piąty środek (zwana dalej „decyzją o rozszerzeniu postępowania”) zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat przedmiotowych środków.
- (4) Włochy przedstawiły uwagi dotyczące decyzji o wszczęciu postępowania oraz decyzji o rozszerzeniu postępowania w pismach z dnia 3 marca i dnia 26 lipca 2016 r.
- (5) Komisja otrzymała także uwagi od zainteresowanych stron. Przekazała je Włochom, które miały możliwość udzielenia na nie odpowiedzi. Włochy przekazały uwagi pismem z dnia 29 lipca 2016 r.
- (6) W pismach z dnia 24 lutego 2016 r., 4 maja 2016 r., 30 września 2016 r., 1 lutego 2017 r. i 8 września 2017 r. Komisja zwróciła się do Włoch o udzielenie dodatkowych informacji. Włochy udzieliły odpowiedzi na wezwania do udzielenia informacji odpowiednio w dniach 10 marca 2016 r., 13 maja 2016 r., 8 listopada 2016 r., 10 marca 2017 r. i 16 października 2017 r.
- (7) Po otrzymaniu informacji o tym, że Włochy podjęły decyzję o wystawieniu na sprzedaż aktywów spółki Ilva, Komisja zwróciła się do Włoch o wyznaczenie niezależnego pełnomocnika ds. monitorowania, którego zadaniem jest składanie Komisji sprawozdań dotyczących organizacji i wdrażania procesu sprzedaży. Pełnomocnik ds. monitorowania przesłał Komisji sprawozdania w dniach 15 czerwca 2016 r., 3 października 2016 r., 13 i 14 grudnia 2016 r., 1 lutego 2017 r., 22 lutego 2017 r. i 30 czerwca 2017 r., a w dniu 20 lipca 2017 r. przedłożył sprawozdanie końcowe dotyczące procesu sprzedaży. Władze włoskie również poinformowały Komisję o wynikach przetargu pismem z dnia 7 czerwca 2017 r., a w dniu 24 lipca 2017 r. przedłożyły dalsze informacje dotyczące procesu sprzedaży.

⁽¹⁾ Dz.U. C 142 z 22.4.2016, s. 37 i Dz.U. C 241 z 1.7.2016, s. 12.

⁽²⁾ Por. przypis 1.

2. OPIS

2.1. Beneficjent

- (8) Spółka Ilva jest jednym z największych europejskich producentów stali prowadzących działalność w zakresie produkcji, przetwarzania i sprzedaży produktów ze stali węglowej, m.in. zarządzając przedsiębiorstwami przemysłowymi o strategicznym znaczeniu narodowym zdefiniowanymi w art. 1 dekretu z mocą ustawy nr 207 z dnia 3 grudnia 2012 r. przekształconego i zmienionego ustawą nr 231 z dnia 24 grudnia 2012 r. („dekret z mocą ustawy nr 207/2012”). Od 1996 r. należy do rodziny Riva, a wcześniej była kontrolowana przez państwo włoskie za pośrednictwem Istituto per la Ricostruzione Industriale („IRI”). Do 2016 r. spółka Ilva zatrudniała łącznie około 14 000 osób, z czego około 11 000 w swoim głównym zakładzie produkcyjnym w Tarencie (region Apulia). Spółka Ilva posiada również inne jednostki produkcyjne we Włoszech oraz placówki handlowe we Francji, w Tunezji i Grecji.
- (9) Spółka Ilva wytwarza produkty ze stali węglowej zawarte w wykazie produktów definiujących sektor żelaza i stali, jak określono w lit. a)–e) załącznika IV do wytycznych w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014–2020 ⁽³⁾.
- (10) Przy rocznej zdolności produkcyjnej wynoszącej [...] ^(*) ton, zakład spółki Ilva w Tarencie odpowiada za około 9,8 % całkowitej zdolności produkcyjnej w zakresie stali węglowej w Unii ⁽⁴⁾. Pod obecnym zarządem nadzwyczajnym i ze względu na bieżące ograniczenia środowiskowe spółka Ilva wykorzystuje [...] swojej zdolności nominalnej (funkcjonują trzy z pięciu pieców). W 2016 r. zakład wyprodukował 5,8 mln ton stali węglowej ⁽⁵⁾, co stanowi około 65 % produkcji stali węglowej we Włoszech i około 7 % produkcji w Unii. Spółka Ilva prowadzi sprzedaż głównie we Włoszech ([...]), następnie w kolejności są inne państwa europejskie ([...]) i państwa trzecie ([...]) ⁽⁶⁾.
- (11) Rejon Tarentu, na którym spółka Ilva prowadzi swój główny zakład produkcyjny, jest silnie zanieczyszczony. Badania wykazały silne skażenie powietrza, gleby oraz wód powierzchniowych i gruntowych zarówno w zakładzie spółki Ilva, jak i na okolicznych zamieszkałych obszarach miasta Tarent, które niesie ze sobą poważne konsekwencje dla zdrowia ludzi i dla środowiska ⁽⁷⁾. We Włoszech spółkę Ilva wraz z jej głównymi akcjonariuszami i byłym zarządem oskarżono o spowodowanie domniemanej klęski ekologicznej ⁽⁸⁾. Spółka Ilva jest również w centrum postępowania w sprawie naruszenia przepisów, które Komisja wszczęła przeciwko Włochom ⁽⁹⁾. W następstwie dwóch wezwań do usunięcia uchybienia ⁽¹⁰⁾ w dniu 16 października 2014 r. Komisja przesłała Włochom swoją uzasadnioną opinię („uzasadniona opinia”) w sprawie naruszenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE ⁽¹¹⁾ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE ⁽¹²⁾, w których określono zasady udzielania pozwoleń środowiskowych dla instalacji przemysłowych, które obowiązują państwa członkowskie.
- (12) W sytuacji wspomnianego problemu środowiskowego poprzedni zarząd spółki Ilva musiał odsunąć się od zarządzania spółką i w czerwcu 2013 r. został zastąpiony nadzwyczajnym komisarzem wyznaczonym przez rząd ⁽¹³⁾. Zadaniem nadzwyczajnego komisarza było zagwarantowanie ciągłości działalności przemysłowej, przy jednoczesnym wykorzystaniu zasobów spółki do pokrycia kosztów szkód dla zdrowia i szkód w środowisku spowodowanych uprzednimi naruszeniami warunków pozwolenia środowiskowego przez spółkę Ilva. W tym kontekście Rada Ministrów w dniu 14 marca 2014 r. zatwierdziła „plan w zakresie ochrony środowiska”, który opracowano w celu zapobiegania zanieczyszczaniu i modernizacji zakładu zgodnie z wymogami pozwolenia środowiskowego ⁽¹⁴⁾. Zgodnie z tym planem całkowite koszty inwestycji, które należało podjąć, aby zakład w Tarencie spełniał wymogi określone w pozwoleniu środowiskowym, wynosiły [...] EUR w 2014 r.
- (13) Biorąc pod uwagę coraz trudniejszą sytuację finansową spółki Ilva, w dniu 5 stycznia 2015 r. rząd włoski przyjął dekret z mocą ustawy nr 1/2015, którym wszczął postępowanie upadłościowe *ad hoc* w odniesieniu do spółki Ilva. Przedmiotowe postępowanie *ad hoc* wzorowano na tzw. prawie *Marzano* – szczególnym prawie dotyczącym niewypłacalności regulującym zarządzanie nadzwyczajne dużymi przedsiębiorstwami znajdującymi się w trudnej

⁽³⁾ Dz.U. C 209 z 23.7.2013, s. 1.

^(*) [...] informacje poufne.

⁽⁴⁾ Szacunki zdolności produkcyjnej przeprowadzone przez spółkę Ilva i Eurofer.

⁽⁵⁾ Według prezentacji przedstawionej przez nadzwyczajnych komisarzy spółki Ilva włoskiej Izbie Deputowanych w dniu 10 stycznia 2017 r.: <http://www.gruppoilva.com/en/media/media/communiqués-commissioners>

⁽⁶⁾ Według danych wewnętrznych spółki Ilva za 2015 r.

⁽⁷⁾ Zob. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1151_en.htm

⁽⁸⁾ Postępowanie karne nr 938/2010 R.G.

⁽⁹⁾ Postępowanie w sprawie naruszenia nr 2013/2177.

⁽¹⁰⁾ We wrześniu 2013 r. i w kwietniu 2014 r.

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz.U. L 24 z 29.1.2008, s. 8).

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

⁽¹³⁾ Na podstawie dekretu z mocą ustawy nr 61/2013 z dnia 4 czerwca 2013 r. przekształconego w ustawę nr 89/2013 w dniu 3 sierpnia 2013 r. Ustawę nr 89/2013 zmieniono następnie w dniu 10 grudnia 2013 r. na mocy art. 7 dekretu z mocą ustawy nr 136/2013 przekształconego w ustawę nr 6/2014 w dniu 6 lutego 2014 r.

⁽¹⁴⁾ Zob. Dziennik Urzędowy nr 105 z dnia 8 maja 2014 r. dostępny pod adresem: <http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2014/05/08/14A03637/sg>

sytuacji, które odpowiadają za świadczenie podstawowych usług publicznych. W rezultacie w dniu 30 stycznia 2015 r. sąd w Mediolanie ogłosił niewypłacalność spółki Ilva⁽¹⁵⁾. Całkowite zadłużenie wskazane w orzeczeniu dotyczącym niewypłacalności wynosiło 2,9 mld EUR. Rząd wyznaczył trzech nadzwyczajnych komisarzy, którzy mieli odpowiadać za zarządzanie spółką. W dniu 3 marca 2015 r. dekret z mocą ustawy nr 1/2015 przekształcono w ustawę nr 20/2015 ze zmianami⁽¹⁶⁾.

- (14) W dniu 4 grudnia 2015 r. władze włoskie poinformowały Komisję, że tego samego dnia przyjęły dekret z mocą ustawy nr 191/2015 zatytułowany „Disposizioni urgenti per la cessione a terzi dei complessi aziendali del Gruppo Ilva”. W dniu 1 lutego 2016 r. dekret z mocą ustawy przekształcono w ustawę nr 13/2016 ze zmianami⁽¹⁷⁾. W art. 1 dekretu z mocą ustawy przewidziano sprzedaż, do dnia 30 czerwca 2016 r., aktywów spółki Ilva w drodze przejrzystej i niedyskryminującej procedury publicznej w celu zagwarantowania przerwania ciągłości działalności w stosunku do poprzedniej spółki. W dniu 5 stycznia 2016 r. nadzwyczajni komisarze spółki Ilva ogłosili zaproszenie do wyrażenia zainteresowania w stosunku do przeniesienia przedsiębiorstw będących w posiadaniu spółki Ilva i innych przedsiębiorstw należących do tej samej grupy. 25 zainteresowanych stron przyjęto do wstępnego etapu *due diligence*, w następstwie którego utworzono konsorcja nabywcze mające złożyć formalne oferty do dnia 30 czerwca 2016 r. W dniu 30 czerwca 2016 r. do ostatecznego etapu przetargu zakwalifikowano dwóch oferentów: (i) konsorcjum pod kierownictwem globalnego przedsiębiorstwa stalowego ArcelorMittal, którego członkami byli również włoski producent stali Marcegaglia oraz bank Intesa Sanpaolo („konsorcjum AM”), oraz (ii) tak zwane konsorcjum Acciaitalia („konsorcjum Acciaitalia”), w skład którego wchodził m.in. włoski producent stali Arvedi, indyjskie przedsiębiorstwo stalowe Jindal Steel oraz państwowy bank inwestycyjny Cassa Depositi e Prestiti („CDP”).
- (15) Podczas procesu sprzedaży pojawiły się pewne opóźnienia. Ostatecznie w dniu 26 maja 2017 r. komisarze spółki Ilva zalecili przyznanie aktywów spółki Ilva konsorcjum AM, które złożyło ofertę w kwocie 1,8 mld EUR⁽¹⁸⁾. Zalecenie zostało wykonane przez Ministra ds. Rozwoju Gospodarczego, który w dniu 5 czerwca 2017 r. wydał ostateczny dekret orzekający na rzecz konsorcjum AM⁽¹⁹⁾. Zamknięcie tej transakcji wymaga jeszcze zatwierdzenia połączenia przez Komisję. W tym kontekście w dniu 21 września 2017 r. konsorcjum AM zgłosiło transakcję Komisji, która w dniu 8 listopada 2017 r. podjęła decyzję o wszczęciu szczegółowego postępowania wyjaśniającego⁽²⁰⁾.

2.2. Środki podlegające ocenie

- (16) Władze włoskie przyjęły i zmieniły różne środki na rzecz wsparcia spółki Ilva. Niniejsza decyzja dotyczy pięciu środków będących przedmiotem decyzji o wszczęciu postępowania oraz decyzji o rozszerzeniu postępowania:
- środek 1: przeniesienie aktywów zajętych podczas postępowania karnego przeciwko poprzednim właścicielom spółki Ilva;
 - środek 2: ustawa o kredytach podlegających wcześniejszemu odliczeniu zastosowana do kredytu prywatnego w wysokości 250 mln EUR;
 - środek 3: gwarancja państwowa udzielona na zabezpieczenie kredytu w wysokości 400 mln EUR;
 - środek 4: porozumienie o rozliczeniu ze spółką Fintecna;
 - środek 5: pożyczka państwowa w wysokości 300 mln EUR.

2.2.1. Środek 1: przeniesienie aktywów zajętych podczas postępowania karnego przeciwko poprzednim właścicielom spółki Ilva

- (17) Niektórych członków rodziny Riva, którzy poprzednio byli zaangażowani w zarządzanie spółką Ilva, postawiono przed włoskimi sądami za różne przestępstwa związane z nadużyciami finansowymi. W maju 2013 r. sąd krajowy zajął (*sequestro preventivo*) posiadane przez rodzinę Riva aktywa płynne („aktywa należące do rodziny Riva”) o wartości [...] EUR podczas toczącego się wobec nich postępowania karnego.

⁽¹⁵⁾ http://www.gruppoilva.com/sites/ilvacorp/files/document_attachments/acq_res.pdf

⁽¹⁶⁾ Tekst dekretu z mocą ustawy przekształconego w ustawę jest dostępny pod adresem: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-01-05;1!vig>

⁽¹⁷⁾ Tekst dekretu z mocą ustawy przekształconego w ustawę jest dostępny pod adresem: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-12-04;191!vig=>

⁽¹⁸⁾ <http://www.gruppoilva.com/en/press-release/2017-05-26/press-release>

⁽¹⁹⁾ <http://www.sviluppoeconomico.gov.it/index.php/it/194-comunicati-stampa/2036649-calenda-firma-il-decreto-di-aggiudicazione-del-complesso-industriale-del-gruppo-ilva-ad-am-investco-italy>

⁽²⁰⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4485_en.htm

- (18) Zgodnie z włoskim prawem karnym procesowym aktywa zajęte w kontekście postępowania karnego muszą zostać przekazane do tzw. Funduszu Sprawiedliwości (Fondo Unico di Giustizia) – funduszu włoskiego Ministerstwa Sprawiedliwości, który pełni rolę „powiernika” (*custode ex lege*) do czasu zakończenia postępowania karnego. Za zarządzanie funduszem odpowiada Equitalia Giustizia S.p.A. („Equitalia”) ⁽²¹⁾. Zgodnie z uprawnieniami inwestycyjnymi spółki Equitalia aktywa płynne będące w posiadaniu Fondo Unico di Giustizia można wpłacić wyłącznie na rachunki bieżące charakteryzujące się odpowiednim poziomem solidności i wiarygodności lub zainwestować we włoskie obligacje państwowe ⁽²²⁾. W trakcie trwania postępowania sądowego zajęte kwoty nadal należą do pierwotnych właścicieli, którzy nie mogą nimi dysponować.
- (19) W przypadku aktywów należących do rodziny Riva w art. 3 ust. 1 dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 wprowadzono przepis *ad hoc*, na podstawie którego aktywa te można było przekazać spółce Ilva przed zakończeniem postępowania karnego ⁽²³⁾. Zgodnie ze wspomnianym przepisem do przekazania miało dojść na określonych warunkach. Spółka Ilva miała najpierw wyemitować obligacje o wartości równej wartości aktywów należących do rodziny Riva. Następnie Fondo Unico di Giustizia wykorzystałby powierzone mu aktywa należące do rodziny Riva, aby nabyć te obligacje. W rezultacie obligacje spółki Ilva zastąpiłyby aktywa należące do rodziny Riva na rachunku Fondo Unico di Giustizia jako zabezpieczenie w kontekście toczącego się postępowania karnego. W tym samym dekrete z mocą ustawy określono, że środki pieniężne otrzymane przez spółkę Ilva w wyniku tego przekazania mają zostać przeznaczone na realizację planu w zakresie ochrony środowiska.
- (20) Dekretem sądowym z dnia 11 maja 2015 r. (*Decreto di Trasferimento*) sąd krajowy zarządził przekazanie aktywów należących do rodziny Riva. Przekazanie środków na rzecz Fondo Unico di Giustizia nie mogło jednak mieć miejsca ze względu na fakt, że rodzina Riva przechowywała swoje aktywa na rachunkach bankowych znajdujących się poza granicami Włoch ⁽²⁴⁾, a zagraniczne sądy posiadające jurysdykcję w zakresie tych rachunków bankowych zgodnie odmówiły przekazania aktywów do Włoch ⁽²⁵⁾.
- (21) Sytuacja rozwiązała się w grudniu 2016 r., gdy rodzina Riva i spółka Ilva osiągnęły porozumienie o rozliczeniu, zgodnie z którym zainteresowani członkowie rodziny Riva zgodzili się ostatecznie udostępnić spółce Ilva aktywa należące do rodziny Riva, które znajdowały się na zagranicznych rachunkach bankowych, w formie prawnej określonej w art. 3 ust. 1 dekretu z mocą ustawy nr 1/2015. [...]. Według władz włoskich wartość roszczeń o odszkodowania ze strony spółki Ilva przeciwko rodzinie Riva mogła osiągnąć ok. [...] EUR. Oprócz zajętej kwoty w wysokości 1,1 mld EUR, którą przeznaczono na realizację planu w zakresie ochrony środowiska, rodzina Riva zgodziła się również udostępnić spółce Ilva dodatkową kwotę w wysokości 145 mln EUR na wsparcie jej działalności gospodarczej. W wyniku zawarcia porozumienia o rozliczeniu aktywa należące do rodziny Riva przekazano z powrotem do Włoch ⁽²⁶⁾ i przekazano Fondo Unico di Giustizia, który w dniach 13 i 22 czerwca 2017 r. nabył nowo wyemitowane obligacje spółki Ilva o łącznej wartości [...] EUR.

2.2.2. Środek 2: ustawa o kredytach podlegających wcześniejszemu odliczeniu

- (22) Według doniesień prasowych w maju 2014 r. spółka Ilva miała trudności z wypłacaniem wynagrodzeń i opłacaniem dostawców ⁽²⁷⁾. Prasa podała, że banki wydają się niechętnie rozpatrywać przyznanie jakiegokolwiek kredytu pomostowego na pokrycie potrzeb spółki w zakresie płynności ⁽²⁸⁾. Wydaje się też, że w 2014 r. władze włoskie (w szczególności Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i władze regionalne Apulii) były w pełni zaangażowane w spotkania i rozmowy z instytucjami finansowymi w zakresie przyznania takiego kredytu ⁽²⁹⁾.

⁽²¹⁾ Zgodnie z art. 2 ust. 4 dekretu z mocą ustawy nr 143/2008.

⁽²²⁾ W tym kontekście zob.: http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_2_9_1.wp

⁽²³⁾ Początkowo podstawę prawną określał art. 1 ust. 11d dekretu z mocą ustawy nr 61/2013, który zmieniono w grudniu 2013 r., sierpniu 2014 r. i ostatecznie w marcu 2015 r.

⁽²⁴⁾ [...].

⁽²⁵⁾ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2015-11-24/ilva-giudici-svizzera-no-rientro-italia-12-miliardi-riva-171441.shtml> oraz http://www.repubblica.it/economia/finanza/2015/11/24/news/ilva_annullato_il_sequestro_da_un_miliardo_in_svizzera-128062132/

⁽²⁶⁾ Zob. <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2017-05-24/ilva-firmata-transazione-il-rientro-fondi-svizzera-131344.shtml>

⁽²⁷⁾ Zob.: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uuiid=ABUglaHB>

⁽²⁸⁾ Zob. http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-07-03/ilva-aggrappata-prestito-ponte-063934_PRIV.shtml?uuiid=ABpE6DXB&fromSearch

⁽²⁹⁾ Zob. „L'incontro di ieri a Palazzo Chigi tra rappresentanti degli istituti di credito e Governo – il sottosegretario alla presidenza, Graziano Del Rio, il ministro e il vice ministro dello Sviluppo economico, rispettivamente Federica Guidi e Claudio De Vincenti – non ha portato i segnali che l'azienda attende in modo da attenuare la propria crisi finanziaria”, dostępne pod adresem: <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-05-14/ilva-nessuna-concessione-un-prestito-ponte-132300.shtml?uuiid=ABPqs9HB>; zob. również artykuł z maja 2014 r.: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uuiid=ABUglaHB>: „L'Ilva ha avanzato la richiesta ed ha avviato la trattativa con le banche che viene seguita anche dal Governo”.

- (23) W dniu 11 sierpnia 2014 r. władze włoskie zmieniły art. 12 ust. 5 dekretu z mocą ustawy nr 101/2013, aby kredyty na rzecz przedsiębiorstw o strategicznym znaczeniu narodowym objętych zarządem nadzwyczajnym, przeznaczone na realizację planów środków naprawczych w zakresie ochrony środowiska i zdrowia wyjątkowo kwalifikowały się jako podlegające wcześniejszemu odliczeniu⁽³⁰⁾. Kredyty podlegające wcześniejszemu odliczeniu korzystają z przywileju pierwszeństwa spłaty z masy likwidacyjnej niewypłacalnego przedsiębiorstwa i są traktowane priorytetowo w stosunku do innych kredytów i zobowiązań względem wierzycieli przedsiębiorstwa. Sytuacja spółki Ilva odpowiadała definicji przedstawionej w ustawie, a zatem od tego czasu kredyty na rzecz spółki Ilva mogły kwalifikować się jako podlegające wcześniejszemu odliczeniu⁽³¹⁾.
- (24) W dniu 11 września 2014 r. – miesiąc po wprowadzeniu wspomnianej zmiany do ustawy – trzy banki prywatne zgodziły się udzielić spółce Ilva kredytu w wysokości 250 mln EUR⁽³²⁾. Po upływie terminu umowy w dniu 28 lutego 2015 r. Ilva nie spłaciła tego kredytu.

2.2.3. Środek 3: gwarancja państwowa udzielona na zabezpieczenie kredytu w wysokości 400 mln EUR

- (25) Art. 3 ust. 1b dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 umożliwił spółce Ilva negocjowanie z zainteresowanymi bankami podlegającego wcześniejszemu odliczeniu kredytu w wysokości 400 mln EUR objętego gwarancją państwa. Kredyt miał zostać przeznaczony na realizację planu spółki Ilva w zakresie ochrony środowiska⁽³³⁾.
- (26) W drodze dekretu w dniu 30 kwietnia 2015 r. Ministerstwo Gospodarki i Finansów wystawiło gwarancje państwowe z prowizją wynoszącą 3,12 % rocznie.
- (27) W następstwie wystawienia gwarancji państwowej w dniu 27 maja 2015 r. wspomniane trzy instytucje finansowe zgodziły się udzielić spółce Ilva kredytu w wysokości 400 mln EUR, przekazując środki w następujący sposób: CDP – 330 mln EUR, Intesa Sanpaolo – 50 mln EUR i Banco Popolare – 20 mln EUR. Intesa Sanpaolo i Banco Popolare to dwa banki, które uczestniczyły również w środku 2.
- (28) Kredyt w wysokości 400 mln EUR wypłacono w czterech następujących po sobie transzach po 100 mln EUR każda, odpowiednio w dniach: 10 czerwca, 9 października, 10 grudnia i 28 grudnia 2015 r. Jego roczna stopa procentowa EURIBOR wynosi 6 miesięcy + [...], płatne za semestr, przy czym ma być ona zwrócona [...] po jego wypłacie przy wstępnym okresie karencji trwającym [...].

2.2.4. Środek 4: porozumienie o rozliczeniu ze spółką Fintecna

- (29) Podczas prywatyzacji spółki Ilva w 1995 r. będące własnością państwa IRI na podstawie art. 17 ust. 7 umowy prywatyzacyjnej zgodziło się objąć gwarancją przyszłe roszczenia z tytułu szkód wyrządzonych środowisku, które wystąpiły przed prywatyzacją, do wysokości [...] LIT plus odsetki (tj. około [...] EUR w tamtym czasie i [...] EUR z wyłączeniem odsetek lub [...] EUR łącznie z odsetkami w dniu 31 grudnia 2014 r.). W umowie prywatyzacyjnej ostateczny termin na kwantyfikację wspomnianych szkód w środowisku ustalono na dzień 31 grudnia 1996 r. W dniu 16 kwietnia 1996 r. IRI wszczęło postępowanie polubowne dotyczące ceny sprzedaży. Postępowanie to zakończono w 2000 r., nie rozstrzygając sporu dotyczącego odpowiedzialności za szkody w środowisku. W dniu 6 maja 1996 r. spółka Ilva wszczęła równoległe postępowanie polubowne dotyczące odpowiedzialności za szkody w środowisku, które nie zostało jednak zakończone.
- (30) W 2002 r. następcą prawnym IRI została państwowa spółka Fintecna. Od 2012 r. spółka Fintecna należy w całości do banku CDP, który jest w całości własnością państwa. Sprawozdania finansowe oraz zarządzanie aktywami spółki Fintecna podlegają kontrolom sędziego wyznaczonego przez włoski Trybunał Obrachunkowy, który zgodnie z art. 7 i 12 ustawy nr 259/1958 uczestniczy w posiedzeniach zarządu i organów nadzorczych.
- (31) W kontekście przejścia z IRI na spółkę Fintecna w 2002 r. poprzedni zarząd IRI postanowił odłożyć kwotę w wysokości [...] EUR na poczet szacowanych szkód w środowisku spowodowanych działalnością spółki Ilva.
- (32) W dniu 12 czerwca 2008 r. spółki Ilva i Fintecna podpisały protokół posiedzenia (*verbale di incontro*), w którym zgodziły się co do tego, główne nierozwiązane problemy środowiskowe są związane z zakładem w Tarenzie. W tym kontekście strony uzgodniły, że podział kosztów między nimi może nastąpić dopiero po określeniu wysokości tych kosztów. W międzyczasie, za sprawą projektu umowy z dnia 3 grudnia 2008 r., Ministerstwo Środowiska wraz z innymi podmiotami publicznymi zaplanowało rozliczenie na podstawie szacunkowych kosztów związanych z usunięciem zanieczyszczenia z wód gruntowych oraz ze szkodami wyrządzonymi w środowisku. Z kwantyfikacji wyraźnie wykluczono odszkodowanie za szkody wyrządzone osobom trzecim z tytułu zanieczyszczenia powietrza.

⁽³⁰⁾ Art. 22c ustawy nr 116/2014 zmieniającej i przekształcającej w ustawę dekret z mocą ustawy nr 91/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r.

⁽³¹⁾ Na podstawie art. 1 ust. 1 dekretu z mocą ustawy nr 61/2013 w związku z art. 1 dekretu z mocą ustawy nr 207/2012 z dnia 3 grudnia 2012 r. przekształconego ustawą nr 231/2012 w ustawę w dniu 24 grudnia 2012 r.

⁽³²⁾ Intesa Sanpaolo S.p.A., Unicredit S.p.A. i Banco Popolare Società Cooperativa.

⁽³³⁾ „L'organo commissariale di ILVA S.p.A. al fine della realizzazione degli investimenti necessari al risanamento ambientale, nonché di quelli destinati ad interventi a favore di ricerca, sviluppo e innovazione, formazione e occupazione, nel rispetto della normativa dell'Unione europea in materia, è autorizzato a contrarre finanziamenti per un ammontare complessivo fino a 400 milioni di euro, assistiti dalla garanzia dello Stato. Il predetto finanziamento è rimborsato dall'organo commissariale in prededuzione rispetto agli altri debiti [...]”.

- (33) Spółka Ilva przesłała spółce Fintecna kilka zawiadomień, z czego najnowsze w dniach 2 maja 2011 r. i 10 czerwca 2013 r. Spółka Fintecna zakwestionowała wszelką odpowiedzialność, szczególnie w zakresie szkód wyrządzonych osobom trzecim w związku z zanieczyszczeniem powietrza.
- (34) Podczas prac nad sprawozdaniem finansowym za 2011 r. właściwe służby spółki Fintecna oszacowały wysokość szkód spowodowanych działalnością spółki Ilva na [...] EUR, dostosowując jej wysokość do [...] EUR w 2014 r.
- (35) W dniu 19 grudnia 2013 r. Minister Środowiska przyjął akt ministerialny (*provvedimento*) przeciwko spółce Fintecna zawierający nakaz usunięcia odpadów znajdujących się na terenie spółki Ilva. Akt ministerialny zaskarżono przed Regionalnym Sądem Administracyjnym (*Tribunale Amministrativo Regionale*) regionu Apulia. Akt ministerialny unieważniono z przyczyn proceduralnych w dniu 14 listopada 2014 r. Sąd stwierdził jednak, że działania zanieczyszczające w istocie prowadzono przed 1995 r., w związku z czym odpowiedzialność za nie ponosi spółka Fintecna.
- (36) W art. 3 ust. 5 dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 nadzwyczajnego komisarza spółki Ilva upoważnia się do rozstrzygnięcia sporu ze spółką Fintecna w zakresie szkód w środowisku, o których mowa w art. 17 ust. 7 umowy prywatyzacyjnej z 1995 r., w ciągu 60 dni od wejścia w życie dekretu z mocą ustawy nr 1/2015. W tym samym artykule kwotę rozliczenia ustalono na 156 mln EUR oraz określono, że rozliczenie powinno być rozstrzygające i ostateczne ⁽³⁴⁾.
- (37) W dniu 12 stycznia 2015 r. spółka Fintecna zatrudniła niezależnego doradcę prawnego, aby udzielił spółce wsparcia w negocjacjach dotyczących porozumienia o rozliczeniu ze spółką Ilva. W dniu 3 marca 2015 r. wspomniany ekspert wydał opinię prawną, w której potwierdził, że rozstrzygnięcie sporu w sprawie wypłaty 156 mln EUR mieściło się w maksymalnym limicie określonym w umowie prywatyzacyjnej i było również poniżej szacunków samej spółki Fintecna.
- (38) Spółka Fintecna zasięgnęła opinii prawnej drugiego konsultanta w sprawie (i) wszelkich poprzednich płatności dokonanych do tego czasu na rzecz spółki Ilva w kontekście przeszłego postępowania polubownego oraz (ii) daty, od której należy rozpocząć naliczanie odsetek od kwoty objętej gwarancją. Opinię tę wydano w dniu 16 lutego 2015 r. Według tej opinii (i) spółka Fintecna nie dokonała żadnych płatności na rzecz spółki Ilva w kontekście przeszłych postępowań polubownych dotyczących stosowania art. 17 ust. 7 umowy prywatyzacyjnej oraz (ii) odsetki powinny być naliczane od 1996 r.
- (39) W dniu 4 marca 2015 r., po przekształceniu dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 w ustawę, zarząd spółki Fintecna podjął decyzję o rozstrzygnięciu sporu, uwzględniając opinie prawne obu konsultantów. Zarząd podkreślił ostateczny charakter rozstrzygnięcia sporu również względem osób trzecich (np. względem wierzycieli spółki Ilva w przypadku upadłości i innych potencjalnych rekompensat za szkody w środowisku wobec spółki Fintecna) oraz na fakt, że maksymalna ekspozycja wynikająca z umowy prywatyzacyjnej odpowiadałaby kwocie [...] EUR z wyłączeniem odsetek lub [...] EUR łącznie z odsetkami. W swojej decyzji zarząd wziął pod uwagę przychylną opinię CDP – akcjonariusza spółki Fintecna – zgodnie z pkt 8.3.2 rozporządzenia w sprawie pełnienia działań kontrolnych w grupie CDP (*Regolamento per l'esercizio dell'attività di direzione e coordinamento sulle società partecipate del gruppo CDP*).
- (40) W związku z powyższym w dniu 5 marca 2015 r. spółka Fintecna rozstrzygnęła spór ze spółką Ilva. W dniu 6 marca 2015 r. na rzecz spółki Ilva przekazano środki w wysokości 156 mln EUR.
- (41) Według komunikatu prasowego wydanego wspólnie przez CDP i spółkę Fintecna w dniu 11 marca 2015 r. transakcja miała miejsce „w celu wdrożenia art. 3 ust. 5 dekretu z mocą ustawy nr 1 z dnia 5 stycznia 2015 r. przekształconego i zmienionego w ustawę nr 20 z dnia 4 marca 2015 r. („dekret Ilva,„) ⁽³⁵⁾.

2.2.5. Środek 5: pożyczka państwowa w wysokości 300 mln EUR

- (42) Jak wyjaśniono w motywie 14, w dniu 4 grudnia 2015 r. władze włoskie poinformowały Komisję o tym, że tego samego dnia przyjęły dekret z mocą ustawy nr 191/2015. Oprócz przepisów dotyczących sprzedaży aktywów spółki Ilva w art. 1 ust. 3 wspomnianego dekretu z mocą ustawy zezwolono państwu na przyjęcie dekretu

⁽³⁴⁾ „Allo scopo di definire tempestivamente le pendenze tuttora aperte, il commissario straordinario, entro sessanta giorni dell'entrata in vigore del presente decreto, è autorizzato a sottoscrivere con FINTECNA S.p.A., in qualità di avente causa dell'IRI, un atto convenzionale di liquidazione dell'obbligazione contenuta nell'articolo 17.7 del contratto di cessione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA S.p.A.). La liquidazione è determinata nell'importo di 156.000.000 di euro, ha carattere definitivo, non è soggetta ad azione revocatoria e preclude ogni azione concernente il danno ambientale generatosi, relativamente agli stabilimenti produttivi ceduti dall'IRI in sede di privatizzazione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA S.p.A.), antecedentemente al 16 marzo 1995. Le somme rinvenienti di detta operazione affluiscono nella contabilità ordinaria del Commissario straordinario”.

⁽³⁵⁾ Komunikat prasowy jest dostępny pod adresem: http://www.cdp.it/static/upload/com/0000/comunicato-n.-12-del-11-03-2015_fintecna-ilva.pdf

ministerialnego przyznającego spółce Ilva kredyt w wysokości 300 mln EUR o rocznej stawce EURIBOR wynoszącej 6 miesięcy plus 300 punktów bazowych, aby wspomóc pokrywanie pilnego zapotrzebowania na płynność spółki Ilva. Zgodnie z dekretem z mocą ustawy nabywca aktywów spółki Ilva musiałby spłacić kredyt w terminie 60 dni od ogłoszenia przez właściwy sąd krajowy zaprzestania działalności tej spółki w następstwie ostatecznego zbycia jej aktywów, zgodnie z art. 73 dekretu z mocą ustawy nr 270/99.

- (43) Dekret ministerialny przyznający kredyt spółce Ilva został przyjęty w dniu 15 grudnia 2015 r., a kwotę wypłacono w dniu 23 grudnia 2015 r. W dekrete ministerialnym określono, że kredyt przyznaje się zarządowi nadzwyczajnemu spółki Ilva.
- (44) W dniu 9 czerwca 2016 r. rząd włoski przyjął dekret z mocą ustawy nr 98/2016 zmieniający dekret z mocą ustawy nr 191/2015. Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. a) dekretu z mocą ustawy obowiązek spłaty kredytu w wysokości 300 mln EUR przeniesiono z nabywcy aktywów spółki Ilva na samą spółkę Ilva. Dekret z mocą ustawy przekształcono w ustawę nr 151/2016 ze zmianami w dniu 1 sierpnia 2016 r. ⁽³⁶⁾.
- (45) W dniu 29 grudnia 2016 r. rząd włoski przyjął dekret z mocą ustawy nr 243/2016, który w dniu 27 lutego 2017 r. został przekształcony w ustawę nr 18/2017 ze zmianami ⁽³⁷⁾. Art. 1 ust. 1 lit. b) dekretu z mocą ustawy przedłużył kadencję zarządu nadzwyczajnego spółki Ilva poza datę pełnego przeniesienia aktywów, aby umożliwić nadzwyczajnym komisarzom spółki Ilva określenie i wdrożenie dalszych działań mających usunąć zanieczyszczenia na obszarach, których nie przejął nabywca. W rezultacie przyjęcie dekretu ogłaszającego zaprzestanie działalności spółki Ilva zgodnie z art. 73 dekretu z mocą ustawy nr 270/99 przełożono na datę późniejszą, gdy wspomniane wyżej działania zostaną w pełni ukończone. Aby jednak uniknąć jednoczesnego przełożenia ostatecznego terminu spłaty kredytu w wysokości 300 mln EUR, w art. 1 ust. 1 lit. a) dekretu z mocą ustawy zmieniono termin spłaty kredytu na 60 dni po ostatecznym zbyciu aktywów spółki Ilva, tym samym usuwając jego powiązanie z dekretem ogłaszającym zaprzestanie działalności spółki Ilva.

2.3. Powody wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego

- (46) W następstwie wstępnego postępowania wyjaśniającego, o którym mowa w motywie 1, Komisja wyraziła wątpliwości co do zgodności środków wspierających z unijnymi zasadami pomocy państwa. Wstępnie Komisja uważała, że środki noszą znamiona pomocy państwa oraz że nie ma podstaw umożliwiających uznanie tej pomocy za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

2.3.1. Zakwalifikowanie jako pomoc państwa

- (47) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie uznała, że wszystkie środki będące przedmiotem szczegółowego postępowania wyjaśniającego potencjalnie mogły zakłócić konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi ze względu na obecność konkurentów na rynkach stali, na których spółka Ilva prowadzi działalność, oraz ze względu na poziomy wewnątrzunijny handel produktami ze stali, w którym uczestniczy spółka Ilva.
- (48) Wstępną ocenę pozostałych kryteriów pomocy państwa (tj. możliwości przypisania środka państwu, wykorzystania zasobów państwowych, selektywności i korzyści gospodarczej) przeprowadzoną przez Komisję podsumowano sekcjach 2.3.1.1–2.3.1.5 oddzielnie dla każdego środka.

2.3.1.1. Środek 1

- (49) Jeżeli chodzi o możliwość przypisania środka 1 państwu, w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie stwierdziła, że decyzję o przekazaniu aktywów należących do rodziny Riva spółce Ilva w drodze nabycia obligacji można przypisać rządowi włoskiemu, który zamieścił ten przepis w dekrete z mocą ustawy nr 1/2015. Komisja przyjęła również wstępny pogląd, że wykonujący tę decyzję Fondo Unico di Giustizia (za pośrednictwem spółki Equitalia) działałby zgodnie z poleceniami organu sądowego, który jest organem tego państwa, w związku z czym jest zobowiązany do lojalnej współpracy z tym państwem ⁽³⁸⁾.

⁽³⁶⁾ Tekst dekretu z mocą ustawy przekształconego w ustawę jest dostępny pod adresem: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-06-09:98!vig>

⁽³⁷⁾ Tekst dekretu z mocą ustawy przekształconego w ustawę jest dostępny pod adresem: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-12-29:243!vig>

⁽³⁸⁾ Wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 11 września 2014 r., Komisja/Niemcy, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, pkt 56. Zob. również wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 18 lipca 2007 r., Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato/Lucchini SpA, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, pkt 59.

- (50) Na podstawie faktów ustalonych w momencie wydania decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie przyjęła, że środek 1 wiąże się z wykorzystaniem zasobów państwowych, ponieważ aktywa należące do rodziny Riva – w okresie ich przechowywania w Fondo Unico di Giustizia – należy uznać za znajdujące się pod kontrolą państwa. Ponadto Komisja nie mogła wykluczyć, że państwo (za pośrednictwem Fondo Unico di Giustizia) zrzekłoby się możliwych przychodów, inwestując aktywa należące do rodziny Riva w obarczone ryzykiem obligacje spółki Ilva bez odpowiedniego wynagrodzenia zamiast dążyć do bezpiecznego zysku w postaci depozytów bankowych lub obligacji państwowych.
- (51) Zgodnie z wydaną przez Komisję decyzją o wszczęciu postępowania przyznanie selektywnej korzyści gospodarczej wynika z faktu, że na zasadzie odstępstwa *ad hoc* od zwykłego postępowania karnego spółka Ilva miałaby dostęp do aktywów należących do rodziny Riva przed zakończeniem postępowania karnego, zyskując płynność zabezpieczając obligacje, które spółka miała wydać i których oprocentowanie było nieznane, a jego stawka niekoniecznie opierałaby się na cenach rynkowych.

2.3.1.2. Środek 2

- (52) Pomimo faktu, że kredyt w wysokości 250 mln EUR został przyznany przez banki prywatne, w świetle szeregu zdarzeń – tj. zmiany dekretu z mocą ustawy nr 101/2013 oraz zaangażowania państwa w negocjacje spółki Ilva z bankami, które ostatecznie doprowadziły do przyznania kredytu – Komisja wstępnie uznała, że środek można przypisać państwu.
- (53) Komisja wstępnie przyjęła, że jeżeli państwo lub inne organy publiczne znalazłyby się wśród największych wierzycieli spółki Ilva, przyznając wyższy priorytet spłaty nowo przyznanemu kredytowi prywatnemu w wysokości 250 mln EUR, środek 2 stanowiłby *de facto* umorzenie długów publicznych⁽³⁹⁾. W takim przypadku środek 2 wiązałby się z wykorzystaniem zasobów państwowych.
- (54) Według Komisji, pomimo ogólnego brzmienia zmienionej ustawy, środek ówczesnie miał zastosowanie wyłącznie do spółki Ilva, w związku z czym *de facto* ma charakter selektywny. Wydaje się, że – umożliwiając spółce Ilva zaspokojenie jej potrzeb w zakresie płynności – środek przynosi korzyść, której spółka Ilva nie byłaby w stanie uzyskać w normalnych warunkach rynkowych. Komisja wstępnie uznała zatem, że środek przynosi spółce Ilva selektywną korzyść gospodarczą.

2.3.1.3. Środek 3

- (55) Biorąc pod uwagę, że gwarancję państwową wydano dekretem ministerialnym zgodnie z przepisami dekretu z mocą ustawy przyjętego przez rząd, Komisja wstępnie przyjęła, że środek 3 można przypisać państwu. Ryzyko dla zasobów państwowych wynika z faktu, że – w razie potrzeby – gwarancję państwową wypłaca się z budżetu państwa.
- (56) Jeżeli chodzi o obecność selektywnej korzyści gospodarczej, Komisja podała w wątpliwość zgodność z rynkiem gwarancji państwowej. Po pierwsze, nie było jasne, czy uczestnik rynku zgodziłby się przyznać spółce Ilva jakąkolwiek gwarancję zaledwie dwa miesiące po tym, jak spółka nie wykonała zobowiązań związanych z poprzednim kredytem. Po drugie, nawet zakładając, że spółka Ilva potencjalnie mogła mieć dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania lub zewnętrznych gwarancji, Komisja wyrażała wątpliwość co do faktu, czy opłata naliczana przez państwo włoskie odpowiednio wynagradzała ryzyko kredytowe podjęte przez państwo.

2.3.1.4. Środek 4

- (57) Na podstawie odpowiedniego zestawu wskaźników wskazanych w orzecznictwie Sądu Unii Europejskiej⁽⁴⁰⁾ Komisja wstępnie uznała, że wdrożony przez spółkę Fintecna środek 4 można przypisać państwu włoskiemu. Jeżeli chodzi o pochodzenie zaangażowanych zasobów, Komisja zauważyła, że spółka Fintecna kwalifikuje się jako przedsiębiorstwo publiczne. Zasoby spółki uznaje się zatem za zasoby państwowe.
- (58) Jeżeli chodzi o istnienie selektywnej korzyści gospodarczej, Komisja podała w wątpliwość zarówno kwotę, jak i czas porozumienia o rozliczeniu i zastanawiała się, czy prywatny inwestor zachowałby się podobnie w porównywalnej sytuacji, jednocześnie zauważając, że co do zasady ograniczoną gwarancję państwową na poczet szkód w środowisku ustalono w czasie, gdy przedsiębiorstwo było własnością państwa – zanim spółkę Ilva sprywatyzowano i sprzedano rodzinie Riva – co było praktyką rynkową i nie budziło zastrzeżeń.

⁽³⁹⁾ Wyrok Trybunału z dnia 1 grudnia 1998 r., *Ecotrade Srl/Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS)*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579 oraz wyrok Trybunału z dnia 17 czerwca 1999 r., *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA/International Factors Italia SpA (Ifitalia)*, *Dornier Luftfahrt GmbH* oraz *Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

⁽⁴⁰⁾ Wyrok Trybunału z dnia 16 maja 2002 r., *Francja/Komisja (Stardust)*, C-482/99 ECLI:EU:C:2002:294, pkt 55 i 56. Zob. również opinia rzecznika generalnego Jacobsa, *Francja/Komisja (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2001:685, pkt 65–68.

2.3.1.5. Środek 5

- (59) Środek polega na przyznaniu kredytu przez Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego oraz Ministerstwo Gospodarki i Finansów z budżetu państwa włoskiego, w związku z czym Komisja wstępnie uznała, że środek można przypisać państwu oraz że wiąże się on z wykorzystaniem zasobów państwowych.
- (60) Jeżeli chodzi o istnienie selektywnej korzyści gospodarczej, Komisja zastanawiała się nad tym, czy jakikolwiek prywatny uczestnik rynku zgodziłby się pożyczyć spółce Ilva kwotę 300 mln EUR na takich samych warunkach jak władze włoskie, biorąc pod uwagę trudności finansowe tej spółki.

2.3.2. Podstawy do stwierdzenia zgodności

- (61) Komisja nie zauważyła podstaw do uznania pomocy państwa na rzecz spółki Ilva za zgodną z rynkiem wewnętrznym, w związku z czym zwróciła się do władz włoskich o przedstawienie tych podstaw i wskazanie Komisji odpowiedniej podstawy prawnej, jeżeli takowa istnieje.

2.3.3. W odniesieniu do możliwej ciągłości gospodarczej między spółką Ilva a nowym podmiotem nabywającym jej aktywa

- (62) W motywie 107 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja przypominała, że w przypadku ciągłości gospodarczej między beneficjentem pomocy, którego Komisja uznaje za podmiot niezgodny z rynkiem wewnętrznym, a jego nabywcą, nabywca może być wezwany do spłaty pomocy.
- (63) Ostateczny zakres sprzedaży wciąż może się zmienić w wyniku trwającego przeglądu połączenia, o którym mowa w motywie 15 powyżej. Władze włoskie i PeaceLink przedstawiły swoje uwagi w kwestii (braku) ciągłości gospodarczej między obecną spółką Ilva a nabywcą aktywów spółki Ilva, choć na tym etapie jest jeszcze zbyt wcześnie, aby Komisja mogła zająć ostateczne stanowisko, w związku z czym problem ten nie jest poruszany w dalszej części niniejszej decyzji.

2.3.4. Brak zastrzeżeń w stosunku do pilnych interwencji środowiskowych i zdrowotnych

- (64) W motywie 114 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyjaśniła, że nie byłaby przeciwna podjęciu jakichkolwiek natychmiastowych działań, które władze włoskie mogą uznać za niezbędne do ochrony zdrowia obywateli ze względu na oficjalnie uznaną sytuację nadzwyczajną zagrażającą środowisku i zdrowiu w Tarentie, którą przedstawiono w motywie 11. Wszczęcie formalnego postępowania było zatem bez uszczerbku dla jakiegokolwiek wsparcia publicznego na pokrycie kosztów prac niezbędnych do usunięcia zanieczyszczeń z terenu zakładu spółki Ilva i okolicznych terenów w zakresie, w jakim prace te byłyby pilnie konieczne, aby uporać się z istniejącym zanieczyszczeniem i aby zagwarantować ochronę zdrowia publicznego w Tarentie do czasu określenia zanieczyszczającego, zgodnie z normami przewidzianymi w obowiązujących przepisach.
- (65) W tym kontekście w motywie 115 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła, że władze włoskie podjęły kroki niezbędne do wskazania zanieczyszczającego. W oczekiwaniu na wynik postępowania sądowego Komisja uznała, że państwo włoskie w zasadny sposób podjęło działania mające zapewnić, by nagromadzone dotychczas zanieczyszczenie nie stanowiło zagrożenia dla zdrowia obywateli ani dla środowiska na obszarze Tarentu. Komisja wyjaśniła, że jeżeli w trwającym postępowaniu sądowym rozpoznany wskazany jakikolwiek zanieczyszczający, powinien on z odsetkami zwrócić kwoty, które państwo dotychczas wydało na usuwanie zanieczyszczeń, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami, które określają lub wdrażają zasadę „zanieczyszczający płaci”.
- (66) Ponieważ włoskie organy sądowe podejmują odpowiednie kroki w celu wskazania zanieczyszczającego i określenia zobowiązań finansowych wynikających z prowadzonych przez niego działań, niniejsza decyzja pozostaje bez uszczerbku dla skutków finansowych w zakresie alokacji kosztów, które państwo bądź inne podmioty publiczne lub prywatne poniosły już z tytułu usuwania istniejącego zanieczyszczenia, oraz dla stosowania wobec zanieczyszczającego bądź zanieczyszczających zasady „zanieczyszczający płaci” określonej w art. 191 ust. 2 TFUE. Jeżeli chodzi o przyszłe koszty usuwania zanieczyszczeń, Komisja zauważa, że środki w wysokości 1,1 mld EUR przekazane przez obecnych akcjonariuszy spółki Ilva są przeznaczone *ex lege* na realizację planu w zakresie ochrony środowiska (motyw 21), który zostanie dodany do wszelkich dalszych inwestycji na rzecz podniesienia efektywności ekologicznej zakładu w Tarentie, które ewentualny przyszły właściciel i operator może zrealizować (zob. motywy 15 i 63).

3. UWAGI WŁOCH

3.1. Uwagi ogólne dotyczące celu środków

- (67) Zdaniem władz włoskich środki przyjęte przez rząd włoski były niezbędne do ochrony interesów publicznych i nie wchodzą w zakres stosowania art. 107 TFUE. Władze włoskie twierdzą, że motywy 114 i 115 decyzji o wszczęciu postępowania dotyczą sytuacji opisanych w dyrektywie 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴¹⁾ oraz w art. 250 włoskiego kodeksu ochrony środowiska⁽⁴²⁾, zgodnie z którymi administracja publiczna ma obowiązek rozpoczęcia niezbędnych prac w kierunku zaradzenia szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu do czasu wskazania zanieczyszczającego. Zgodnie z tymi przepisami prawnymi przyjęcie planu w zakresie ochrony środowiska dekretem z mocą ustawy nr 1/2015 oraz dekretem Przewodniczącego Rady Ministrów (*Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri*) z dnia 14 marca 2014 r. nadało zatem nadzwyczajnym komisarzom spółki Ilva uprawnienia o charakterze publicznym, aby w imieniu państwa podjęli się usunięcia zanieczyszczeń środowiskowych, za które spółka odpowiada.
- (68) W tym kontekście, zgodnie z motywami 114 i 115 decyzji o wszczęciu postępowania, prace związane z ochroną środowiska o wartości [...] EUR należy uznać za dopuszczalne. Wspomniane prace obejmują:
- a) działania związane z usuwaniem zanieczyszczeń (oczyszczanie wód i obszarów zanieczyszczonych, gospodarowanie odpadami, usuwanie azbestu) oraz działania uwzględnione w uzasadnionej opinii Komisji⁽⁴³⁾. Łączne koszty działań w ramach tej kategorii wynoszą [...] EUR;
 - b) dodatkowe działania, których przeprowadzenia Komisja wymaga w swojej uzasadnionej opinii, aby usunąć naruszenia przepisów dyrektywy 2008/1/WE do dnia 7 stycznia 2014 r. oraz dyrektywy 2010/75/UE, począwszy od tej daty. Łączne koszty działań w ramach tej kategorii wynoszą [...] EUR.
- (69) Władze włoskie zauważają, że łączna kwota tych dopuszczalnych prac przekracza łączną kwotę środków 2, 3 i 4.
- (70) Władze włoskie podkreślają również, że postępowanie Komisji w sprawie pomocy państwa jest nierozdzielnie związane z prowadzonym przez nią równoległym postępowaniem w sprawie naruszenia. W swojej uzasadnionej opinii Komisja przyznaje, że trudności spółki Ilva w znalezieniu zasobów finansowych mogły opóźnić realizację prac niezbędnych do spełnienia wymogów pozwolenia środowiskowego w Tarentie. W tym kontekście przyznanie zasobów publicznych nadzwyczajnym komisarzom spółki Ilva było metodą wybraną przez władze włoskie w celu wypełnienia zobowiązań określonych w uzasadnionej opinii oraz realizacji niezbędnych prac. Według władz włoskich motywy 114 i 115 decyzji o wszczęciu postępowania sugerują, że Komisja nie byłaby przeciwna takim środkom.
- (71) Ponadto władze włoskie zwracają uwagę na społeczno-ekonomiczne znaczenie zakładu w Tarentie, który bezpośrednio i pośrednio zatrudnia około 24 % całej ludności pracującej w prowincji Tarent – w regionie, w którym stopa bezrobocia wzrosła z 15,5 % w 2013 r. do 18,5 % w 2014 r.

3.2. Środek 1

3.2.1. Zasoby państwowe

- (72) Zdaniem władz włoskich środek 1 nie wiąże się z wykorzystaniem zasobów państwowych. Władze włoskie przedstawiły pierwszy szereg argumentów zanim rodzina Riva i spółka Ilva zawarły porozumienie o rozliczeniu, o którym mowa w motywie 21 powyżej. Argumenty te przedstawiono w motywach 73–77. Po osiągnięciu porozumienia o rozliczeniu władze włoskie uzupełniły swoje uwagi dodatkowymi argumentami, aby wykazać brak powiązań z zasobami państwowymi (zob. motyw 78).
- (73) Po pierwsze władze włoskie są zdania, że orzecznictwo przytoczone w decyzji o wszczęciu postępowania, w szczególności wyrok w sprawie *Doux Elevage*⁽⁴⁴⁾, wydano w zupełnie innych okolicznościach. W tym kontekście władze włoskie przytaczają pkt 208 i 209 wyroku Sądu z dnia 24 września 2015 r. w sprawie T-674/11, aby podkreślić, że zasoby pochodzące od osób trzecich można uznać za zasoby państwowe wyłącznie

⁽⁴¹⁾ Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56), art. 6 ust. 3 i art. 8 ust. 2.

⁽⁴²⁾ Art. 250 dekretu z mocą ustawy nr 152/2006 wdraża przepisy art. 6 ust. 3 dyrektywy 2004/35/WE.

⁽⁴³⁾ Przepisy nr 4, 5, 6–16i, 40, 51, 58, 65, 67.

⁽⁴⁴⁾ Wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 30 maja 2013 r., *Doux Élevage SNC i Coopérative agricole UKL-ARREE/Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire i Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, pkt 35.

wtedy, gdy: (i) zostały dobrowolnie przekazane do dyspozycji państwa przez ich właścicieli, lub (ii) zostały porzucone przez ich właścicieli, a państwo podjęło się zarządzania nimi w ramach wykonywania swoich suwerennych kompetencji⁽⁴⁵⁾. Nie można natomiast uznać, że zasoby znajdują się pod kontrolą publiczną i stanowią zatem zasoby państwowe w powyższym rozumieniu jedynie na tej podstawie, iż w drodze unormowania prawnego państwo zabrania osobie trzeciej wykorzystania jej własnych zasobów na określone cele.

- (74) Zdaniem władz włoskich warunki te nie zostały spełnione w przypadku środka 1, ponieważ kwota 1,1 mld EUR należała do głównych akcjonariuszy i byłego zarządu spółki Ilva. Innymi słowy, przedmiotowe prawodawstwo jedynie narzuciło konkretny sposób wykorzystania aktywów, które były w posiadaniu głównych akcjonariuszy i byłego zarządu spółki Ilva, a nie w posiadaniu państwa.
- (75) Środek rzekomo nie kwalifikuje się jako wyłączenie na korzyść państwa. Był to jedynie sposób wdrożenia ogólnej zasady prawa określonej w art. 2497 kodeksu cywilnego, zgodnie z którą w przypadku niewłaściwego administrowania przewiduje się odpowiedzialność spółki dominującej względem akcjonariuszy i wierzycieli jednostek zależnych tej spółki (*responsabilità patrimoniale dell'impresa-holding*), jak stwierdzono w wydanym w tej sprawie dekrete sądowym z dnia 28 października 2014 r.
- (76) Co więcej, Fondo Unico di Giustizia jest jedynie powiernikiem (*custode ex lege*), który jest zobowiązany do przestrzegania mających zastosowanie przepisów prawnych (np. dekretu ministerialnego z dnia 30 lipca 2009 r.) oraz wytycznych organu sądowego. Nie może on swobodnie rozporządzać tymi kwotami. Przedmiotowa kwota zostanie wykorzystana włącznie w celu naprawy wyrządzonych szkód w środowisku, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.
- (77) Dodatkowo pierwsi właściciele zajętych aktywów nie tracą swoich praw własności, ponieważ w przypadku uniewinnienia otrzymują oni obligacje oraz stosowne prawo do otrzymania w gotówce odpowiedniej kwoty wraz z odsetkami.
- (78) Po podpisaniu porozumienia o rozliczeniu, o którym mowa w motywie 21, władze włoskie przedstawiły następujące dodatkowe argumenty. Poprzez porozumienie o rozliczeniu członkowie rodziny Riva oficjalnie wyrazili zgodę, aby zajęte kwoty (wciąż będące w ich posiadaniu na rachunku w Szwajcarii) ostatecznie udostępnić spółce Ilva, w tym również w przypadku uniewinnienia. W rezultacie rodzina Riva dobrowolnie i ostatecznie przekazała przedmiotowe kwoty spółce Ilva, przy czym Fondo Unico di Giustizia nie sprawował nad nimi żadnej kontroli.

3.2.2. Wpływ na budżet państwa

- (79) Zdaniem władz włoskich dla celów stwierdzenia istnienia pomocy państwa należy wykazać dostatecznie bezpośredni związek między z jednej strony korzyścią przyznaną beneficjentowi a z drugiej strony uszczupleniem budżetu państwowego bądź wystąpieniem dostatecznie konkretnego gospodarczego ryzyka powstania obciążeń dla tego budżetu⁽⁴⁶⁾. W tym kontekście argument przytoczony przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania – mówiący o tym, że poprzez inwestycję zajętych kwot w obligacje spółki Ilva zamiast w obligacje państwowe państwo może zrzekać się możliwych przychodów – jest czysto hipotetyczny i niezasadny.
- (80) Po pierwsze, nie ma powodu, by sądzić, że w scenariuszu alternatywnym zajęte kwoty zostałyby zainwestowane w obligacje państwowe, a nie po prostu zdeponowane na konto bankowe Fondo Unico di Giustizia.
- (81) Po drugie, Komisja nie wykazała dostatecznie bezpośredniego związku między decyzją o nieinwestowaniu zajętych kwot w obligacje państwowe a potencjalnym negatywnym skutkiem dla budżetu państwa.
- (82) Władze włoskie uznają zatem, że środek 1 nie wywiera żadnego negatywnego wpływu na budżet państwa. Przeciwnie – może mieć na niego pozytywny wpływ.

3.2.3. Selektywna korzyść

- (83) Władze włoskie utrzymują również, że spółce Ilva nie przyznano selektywnej korzyści.

⁽⁴⁵⁾ Wyrok Sądu (ósma izba) z dnia 24 września 2015 r., TV2/Danmark A/S/Komisja, T-674/11, ECLI:EU:T:2015:684.

⁽⁴⁶⁾ Wyrok Trybunału z dnia 14 stycznia 2015 r., The Queen, na wniosek: Eventech Ltd/The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, pkt 34.

- (84) Przedmiotowe kwoty mają zostać umieszczone na osobnych rachunkach i przeznaczone na realizację planu w zakresie ochrony środowiska, w tym na prace określone w uzasadnionej opinii. Wprowadzając równowagę między publicznymi interesami w zakresie ochrony zdrowia, zatrudnienia i ochrony środowiska, środek ogranicza się zatem do przestrzegania zasady „zanieczyszczający płaci”. Ma on na celu: (i) wspieranie zarządu nadzwyczajnego spółki Ilva poprzez przekazanie do jego dyspozycji środków niezbędnych do zrealizowania prac, które Komisja sama nałożyła na władze włoskie swoją uzasadnioną opinią, oraz (ii) zachowanie tytułów prawnych osób fizycznych, wobec których toczy się postępowanie karne.
- (85) Mówiąc ogólniej, biorąc pod uwagę wyjątkowy charakter omawianego środka, nie można uznać, że przynosi on selektywną korzyść co najmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, państwa członkowskie mogą swobodnie decydować o tym, w jaki sposób kierować sytuacją do czasu zakończenia postępowania karnego (*res controversa*) – kwestia ta wychodzi poza zakres podlegający kontroli Komisji na podstawie zasad pomocy państwa. Po drugie, tymczasowe przewidywanie wyników toczącego się postępowania karnego jest ogólną zasadą wspólną dla dużej części europejskich systemów prawnych i jako takie nie może przyznawać selektywnej korzyści przedsiębiorstwu korzystającemu z tego przewidywania.
- (86) Ponadto, jeżeli chodzi o warunki finansowe obligacji wyemitowanych przez spółkę Ilva, władze włoskie tłumaczą, że obligacje zostałyby wyemitowane z zastosowaniem średniej stopy procentowej stosowanej wobec rachunków należących do Fondo Unico di Giustizia, np. [...] w 2015 r. Zaznaczają również, że emisja obligacji w celu pokrycia potrzeb finansowych przedsiębiorstwa nie jest rzadkością w przypadku przedsiębiorstwa, które znajduje się w trudnej sytuacji lub w którym rządy sprawuje zarząd nadzwyczajny.

3.3. Środek 2

3.3.1. Selektywność

- (87) Zdaniem władz włoskich przedmiotowy przepis prawny jedynie wdraża ogólną zasadę prawa, która umożliwia nadanie kredytom statusu „podlegający wcześniejszemu odliczeniu”, jeżeli jest to niezbędne do zachowania wartości przedsiębiorstwa i zarządzania jego aktywami. Rekompensatą za poświęcenie narzucone niektórym wierzycielom jest zachowanie aktywów przedsiębiorstwa. Żadne inne przedsiębiorstwo nie skorzystało jeszcze z tego przepisu jedynie dlatego, że przepis ten wprowadzono niedawno.

3.3.2. Zasoby państwowe i wpływ na budżet państwa

- (88) Zdaniem władz włoskich środek 2 nie wiąże się z wykorzystaniem zasobów państwowych. Przedmiotowy przepis prawny nie nadał właściwemu organowi „uprawnienia do kierowania zarządzaniem zasobami lub do wpływu na zarządzanie nimi”⁽⁴⁷⁾. W tym przypadku władze włoskie nie uczestniczył w stosunkach między instytucjami finansowymi a spółką Ilva.
- (89) Ponadto środek nie ma negatywnego wpływu na budżet państwa również w odniesieniu do kredytów państwowych względem spółki Ilva.
- (90) Oprócz środków polityki budżetowej Komisja musi wykazać dostatecznie bezpośredni związek między korzyścią przyznaną beneficjentowi a wystąpieniem konkretnego gospodarczego ryzyka powstania obciążenia dla budżetu państwa⁽⁴⁸⁾.
- (91) W omawianym przypadku związek ten nie istnieje. Po pierwsze, państwo nie zrzeka się żadnych zasobów z żadnego źródła (podatki, wkład lub inne), które spółka Ilva powinna wpłacić na rzecz państwa. Po drugie, środek nie zmniejsza możliwości państwa w zakresie pobierania spłat kredytów i nie wpływa na kredyty państwowe w stopniu bardziej negatywnym niż na inne kredyty. Przeciwnie – poprzez zabezpieczenie aktywów spółki Ilva środek wywarł pozytywny wpływ na wszystkich wierzycieli, w tym na państwo, którzy odbiorą swoje wierzytelności z tych aktywów.
- (92) Co więcej, w wyroku w sprawie Piaggio Sąd uznał, że potencjalny wpływ na wierzycieli publicznych nie stanowi zasadniczego aspektu, a jedynie – między innymi – wskaźnik mający określić istnienie selektywnej korzyści finansowanej z zasobów państwowych⁽⁴⁹⁾. W przytoczonym wyroku wymaga się również, aby Komisja przedstawiła dowody na to, że państwo lub podmioty publiczne znajdują się wśród największych wierzycieli

⁽⁴⁷⁾ Wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 30 maja 2013 r., *Doux Élevage SNC i Coopérative agricole UKL-ARREE/Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire i Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, pkt 38.

⁽⁴⁸⁾ Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 marca 2013 r., *Bouygues SA i Bouygues Télécom SA/Komisja*, sprawy połączone C-399/10 P i C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, pkt 109.

⁽⁴⁹⁾ Wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 17 czerwca 1999 r., *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA/International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dornier Luftfahrt GmbH i Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji, co – zdaniem władz włoskich – nie ma miejsca w omawianym przypadku. Ponadto władze włoskie zaznaczają, że w omawianym przypadku kwestionowany środek jedynie wdraża ogólną zasadę włoskiego prawa określoną w art. 111 ustawy o niewypłacalności („Legge Fallimentare”, *Regio decreto* z dnia 16 marca 1942 r. nr 267), która przejawia się również w innych przepisach tej ustawy, takich jak art. 182c i art. 182d, w których zwyczajnych sędziów uprawnia się do przyznawania przywileju wcześniejszego odliczenia na rzecz niektórych kredytów, szczególnie jeżeli takie kredyty są niezbędne do dalszego prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo i zapewniają lepszą obsługę wierzycieli.

3.3.3. Korzyść gospodarcza

- (93) Władze włoskie są zdania, że kredyt przyznano na warunkach będących normalnymi warunkami rynkowymi dla kredytu o niskim zabezpieczeniu. Stawka EURIBOR kredytu przyznanego przez instytucje finansowe wynosi 3 miesiące + [...] punktów bazowych rocznie. Okres spłaty kredytu trwa od dnia 11 września 2014 r. do dnia 28 lutego 2015 r. W umowie zawarto wszystkie zwyczajowe warunki. W międzyczasie spółkę Ilva objęto zarządem nadzwyczajnym, w czasie kadencji którego wierzyciele nie mają uprawnień do egzekwowania wierzytelności, w związku z czym kredytu nie spłacono w wyznaczonym terminie. Podczas kadencji zarządu nadzwyczajnego wszystkie zadłużenia należy zwrócić zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.
- (94) Jeżeli chodzi o pytanie, czy przyznanie kredytu było możliwe dzięki przyznaniu możliwości wcześniejszego odliczenia, władze włoskie twierdzą, że uznanie podlegania wcześniejszemu odliczeniu nastąpi dopiero po potwierdzeniu przez właściwy sąd krajowy zgodności kredytu ze wszystkimi warunkami określonymi w art. 12 ust. 5 dekretu z mocą ustawy nr 101/2013 w następstwie procedury ukończenia wykazu wierzycieli (*accertamento del passivo*). W związku z powyższym zakwalifikowanie kredytu jako podlegającego wcześniejszemu odliczeniu w momencie jego przyznania było czysto hipotetyczne.

3.4. Środek 3

- (95) Władze włoskie w pierwszej kolejności zauważają, że kredyt objęty gwarancją jest przeznaczony *ex lege* wyłącznie na inwestycje realizowane w ramach planu w zakresie ochrony środowiska. Ma on zatem rozwiać obawy, które Komisja wyraziła w uzasadnionej opinii.

3.4.1. Zasoby państwowe i korzyść gospodarcza

- (96) Według władz włoskich zastosowanie zasobów państwowych nie wynika z faktu, że gwarancje państwowe naraziły zasoby państwowe na ryzyko w przypadku konieczności ich wypłaty. Zamiast tego zasoby państwowe naruszane są wyłącznie wtedy, gdy potencjalna strata dla państwa nie jest odpowiednio wynagrodzona.
- (97) W tym kontekście władze włoskie z kilku powodów uważają, że opłata za udzielenie gwarancji w wysokości 3,12 % jest zgodna z warunkami rynkowymi.
- (98) Po pierwsze, władze włoskie zleciły przeprowadzenie ekspertyzy (zwanej dalej „opinią [...]”) w celu określenia wysokości tej opłaty. Opinię [...] wydano, opierając się na metodyce wyznaczonej zgodnie z pkt 3.2 lit. d) obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji („obwieszczenie w sprawie gwarancji”) ⁽⁵⁰⁾:
- ryzyko kredytowe kredytobiorcy poddano analizie, korzystając z modelu umożliwiającego przypisanie *oceny* kredytowej na podstawie dostępnych informacji;
 - uwzględniając *ocenę kredytową*, przeprowadzono analizę porównawczą, aby wyznaczyć zasadny zakres wartości rynkowych dla opłaty za udzielenie gwarancji na podstawie poszczególnych metod wykorzystywanych w praktyce międzynarodowej;
 - uzyskane wyniki potwierdzono przez zastosowanie dodatkowych kryteriów oceny;
 - w rezultacie uzyskano stawkę EURIBOR wynoszącą 6 miesięcy + zakres wartości od 2,5 % do 3,12 %;
 - wybrano najwyższą wartość procentową.
- (99) Po drugie, opłata za udzielenie gwarancji oraz odsetki kredytu opłacone przez spółkę Ilva ogólnie mieszczą się w przedziale wskazanym w motywie 90 decyzji o wszczęciu postępowania (tj. marża kredytu udzielonego praktycznie niewypłacalnemu przedsiębiorstwu z ratingiem poniżej CCC wynosi 400–1 000 punktów bazowych). W tym kontekście kredyt objęty gwarancją podlegający wcześniejszemu odliczeniu należy wziąć pod uwagę podczas oceny związanego z nim ryzyka kredytowego.

⁽⁵⁰⁾ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10).

- (100) Po trzecie, ryzyko podjęte przez państwo należy ocenić pod kątem ogólnych celów rentowności, do których to państwo dąży. W tym względzie należy podkreślić, że środek był przeznaczony na wydatki potrzebne na spełnienie wynikających z uzasadnionej opinii Komisji zobowiązań państwa włoskiego w zakresie środowiska. Test prywatnego inwestora należy zatem ocenić całościowo, z uwzględnieniem wszelkich kwestii odnoszących się do państwa, w tym faktu, że ostateczne obciążenie dla zasobów państwowych będzie niższe, jeżeli inwestycje w zakresie środowiska zostaną wdrożone w ramach środka 3 ⁽⁵¹⁾.
- (101) Podsumowując, władze włoskie uważają, że: (i) gwarancję wynagrodzono na warunkach rynkowych oraz (ii) ryzyko podjęte przez państwo jako gwaranta jest racjonalne z gospodarczego punktu widzenia oraz spójne z ogólnymi celami rentowności państwa.
- (102) Wreszcie władze włoskie podkreślają, że praktyka udzielania dodatkowego finansowania pomostowego podlegającego wcześniejszemu odliczeniu przez instytucje kredytowe, które są już narażone z tytułu postępowania upadłościowego wobec przedsiębiorstwa, któremu przyznają finansowanie, nie jest niespotykana, nawet w przypadkach gdy tego rodzaju finansowanie nie jest poparte gwarancją państwową. W związku z powyższym zachowanie banków Intesa Sanpaolo i Banco Popolare w odniesieniu do środka 3 nie jest nadzwyczajne. Wspomniane banki – podobnie jak inne banki już narażone na ryzyko przez spółkę Ilva – utrzymywały otwarte linie kredytowe, pozwalając korzystać z nich spółce Ilva pomimo braku gwarancji państwowej na tych liniach kredytowych.

3.5. Środek 4

- (103) Władze włoskie zaznaczają, że przepisem prawnym określonym w art. 3 ust. 5 dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 nie nałożono na przedsiębiorstwa żadnego zobowiązania do dojścia do porozumienia, a przepis ten miał jedynie charakter czysto proceduralny, umożliwiając nadzwyczajnym komisarzom spółki Ilva korzystanie z funduszy pochodzących z rozliczenia w kontekście procedury zarządu nadzwyczajnego. Spółki Ilva i Fintecna dobrowolnie zawarły porozumienie o rozliczeniu.

3.5.1. Test prywatnego inwestora

- (104) Władze włoskie powtarzają, że ich zdaniem spółka Fintecna – będąca własnością państwa – co do zasady funkcjonuje tak samo jak każdy inny podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej ⁽⁵²⁾. Potwierdzono to w samej decyzji o wszczęciu postępowania, w której zdaniem władz włoskich stwierdzono, że klauzula zawarta w umowie z 1996 r. stanowiła zobowiązanie, które podjąłby inwestor prywatny, oraz że kwota wypłacona przez spółkę Fintecna była spójna z racjonalną decyzją podjętą przez inwestora prywatnego ⁽⁵³⁾.
- (105) W decyzji o wszczęciu postępowania w wątpliwość podano jednak, czy podmiot prywatny wstrzymałby się do czasu osiągnięcia bardziej zaawansowanego poziomu restrukturyzacji spółki Ilva przed wypełnieniem swojego zobowiązania. Władze włoskie są zdania, że transakcja stanowi jedynie wypełnienie zobowiązania umownego w odniesieniu do szkód w środowisku. Obciążenie finansowe spółki Fintecna nie stanowi zatem szczególnej korzyści dla zainteresowanych przedsiębiorstw, jak Sąd stwierdził w swoich wyrokach w sprawach Sloman Neptun ⁽⁵⁴⁾ i Ecotrade ⁽⁵⁵⁾.
- (106) Władze włoskie przypominają, że podjęcie przez spółkę Fintecna ostatecznej decyzji o rozliczeniu w dniu 4 marca 2015 r. poprzedzone było wnikliwym postępowaniem wstępnym, które obejmowało opinie i sprawozdania ekspertów. Zawierając porozumienie o rozliczeniu, spółka Fintecna przestała ponosić jakkolwiek odpowiedzialność prawną, która mogłaby stać się przyczyną jeszcze wyższych kosztów odszkodowań w przyszłości. Rozwiązanie alternatywne, o którym mowa w motywie 96 decyzji o wszczęciu postępowania (tj. brak zapłaty bądź nienatychmiastowa zapłata w perspektywie zmian w zarządzie spółki Ilva), stanowiłoby podejście oportunistyczne i ryzykowne, które nie byłoby spójne z podejściem podmiotu działającego w warunkach gospodarki rynkowej określonym przez Sąd ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵¹⁾ Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/Électricité de France (EDF), C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, pkt 86–87.

⁽⁵²⁾ Motywy 207 i 217–218 decyzji Komisji z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie planu restrukturyzacji przedsiębiorstwa Alitalia, sprawa C2/2005, Alitalia.

⁽⁵³⁾ Motywy 93 i 94 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁵⁴⁾ Wyrok Trybunału z dnia 17 marca 1993 r., Firma Sloman Neptun Schiffahrts AG/Seebetriebsrat Bodo Ziesemer der Sloman Neptun Schiffahrts AG, C-72/91, ECLI:EU:C:1993:97, pkt 21.

⁽⁵⁵⁾ Wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 1 grudnia 1998 r., Ecotrade Srl/Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS), C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, pkt 36.

⁽⁵⁶⁾ Zob. m.in. wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 marca 2013 r., Bouygues SA i Bouygues Télécom SA/Komisja, sprawy połączone C-399/10 P i C-4019/10 P, ECLI:EU:C:2013:175.

3.6. Środek 5

3.6.1. Selektywna korzyść gospodarcza

- (107) Władze włoskie są zdania, że kredyt przyznano na warunkach będących normalnymi warunkami rynkowymi. Stawka EURIBOR kredytu przyznanego przez państwo w skali roku wynosi 6 miesięcy + 300 punktów bazowych. W dzień roboczy poprzedzający datę przyznania kredytu sześciomiesięczna stawka EURIBOR wynosiła -0,04 %. W związku z powyższym stopę procentową ustalono na 2,96 %.
- (108) Władze włoskie zapewniają, że wysokość oprocentowania jest zgodna z opinią [...] przygotowaną na potrzeby przyznania środka 3 (zob. motyw 98). W opinii [...] wykazano, że zakres stopy procentowej wynoszący od 2,50 % do 3,12 % byłby zgodny z rynkiem wewnętrznym. Wobec braku znacznych zmian w sytuacji spółki Ilva w okresie między przyznaniem środka 3 a przyznaniem środka 5 (kwiecień 2015 r. w porównaniu z grudniem 2015 r.) władze włoskie uznają, że opinię [...] można wykorzystać do dokonania oceny zgodności z rynkiem środka 5.
- (109) Ponadto władze włoskie zaznaczają, że kredyt podlega wcześniejszemu odliczeniu – jest to istotna dodatkowa informacja, którą Komisja powinna wziąć pod uwagę podczas oceniania ryzyka kredytowego związanego z tym kredytem.
- (110) Co więcej, władze włoskie pragną poinformować, że środek 5 ma na celu wspieranie procesu sprzedaży spółki Ilva, a w międzyczasie gwarantuje on prowadzenie działalności w sposób zgodny z wymogami w zakresie ochrony środowiska, zdrowia i zatrudnienia.
- (111) Władze włoskie przypominają również, że w dniu 9 czerwca 2016 r. dekretem z mocą ustawy nr 98/2016 zmieniono obowiązek spłaty kredytu, przenosząc go z nabywcy aktywów spółki Ilva na samą spółkę. Ponadto w związku ze zmianami w procesie sprzedaży oraz w celu uniknięcia przełożenia ostatecznego terminu spłaty kredytu na termin późniejszy niż termin ostatecznego zbycia aktywów spółki Ilva w art. 1 ust. 1 lit. a) dekretu z mocą ustawy nr 243/2016 zmieniono termin spłaty kredytu na 60 dni po ostatecznym zbyciu aktywów spółki Ilva, tym samym usuwając jego powiązanie z dekretem ogłaszającym zaprzestanie działalności spółki Ilva.

4. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

4.1. Uwagi spółki Ilva

- (112) Spółka Ilva poinformowała Komisję, że w zupełności zgadza się z uwagami przedstawionymi przez władze włoskie, które podsumowano w sekcji 3 niniejszej decyzji.

4.2. Uwagi PeaceLink

- (113) PeaceLink jest włoską organizacją pozarządową, której celem jest przekazywanie obywatelom przejrzystych informacji na różne tematy, takie jak konflikty wojskowe lub środowiskowe.
- (114) PeaceLink uważa, że obawy wyrażone przez Komisję w swojej decyzji o wszczęciu postępowania są w pełni zasadne. W odniesieniu do środka 1 organizacja zapewnia, że w wyniku przewidywanej wypłaty kwot zajętych na drodze sądowej państwo poniosłoby ryzyko związane z wynikiem postępowania sądowego. Żaden podmiot prywatny nie zgodziłby się na podjęcie takiego ryzyka. W odniesieniu do środka 2 PeaceLink jest zdania, że żaden podmiot gospodarczy nie przyznałby spółce Ilva kredytu bez interwencji ze strony państwa. Co więcej, interwencja ta pociąga za sobą ryzyko dla zasobów państwowych, ponieważ wpływa na porządek spłat kredytów publicznych. W odniesieniu do środka 3 PeaceLink uważa, że żaden wierzyciel rynkowy nie przyznałby kredytu na warunkach, które zaproponowano spółce Ilva. Natomiast w odniesieniu do środka 4 PeaceLink uważa, że pomoc państwa miała miejsce, ponieważ spółka Fintecna zgodziła się rozliczyć swoje wierzytelności wyłącznie ze względu na przepisy wprowadzone dekretem z mocą ustawy nr 1/2015. Ponadto fakt, że spółka Fintecna jest w posiadaniu państwa, budzi wątpliwości co do jej zdolności do postępowania jak podmiot prywatny.
- (115) PeaceLink zwrócił się również do Komisji o rozszerzenie zakresu prowadzonego przez nią szczegółowego postępowania wyjaśniającego, aby obejmował on wsparcie publiczne udzielone na podstawie dekretu z mocą ustawy nr 191/2015 w formie kredytów w wysokości 300 mln EUR i 800 mln EUR.
- (116) Wreszcie PeaceLink przedstawił uwagi dotyczące środowiskowych aspektów spółki Ilva, które nie mają znaczenia dla prowadzonego postępowania w sprawie pomocy państwa.

4.3. Uwagi WV Stahl

- (117) WV Stahl jest stowarzyszeniem branżowym przemysłu hutniczego w Niemczech. Siedziba stowarzyszenia mieści się w Düsseldorfie.

- (118) WV Stahl popiera obawy, które Komisja wyraziła w swojej decyzji o wszczęciu postępowania. W odniesieniu do środka 1 WV Stahl uważa, że przedpłata kwot zajętych na drodze sądowej przyniosłaby korzyść gospodarczą na rzecz spółki Ilva. W odniesieniu do środka 2 stowarzyszenie uznało, że możliwość wcześniejszego odliczenia stanowi formę gwarancji, a zatem przekłada się na pomoc niezgodną z prawem. Zdaniem stowarzyszenia w przypadku środka 3 obecność pomocy państwa jest oczywista. W odniesieniu do środka 4 WV Stahl tłumaczy, że podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej nie zaakceptowałby takiej umowy.
- (119) Stowarzyszenie WV Stahl ostrzegło Komisję przed potencjalnym przyznaniem wsparcia ze strony państwa w formie dwóch kredytów w wysokości odpowiednio 300 mln EUR i 800 mln EUR. Stowarzyszenie zwróciło się do Komisji o zapewnienie, aby spółce Ilva nie zostało przyznane kolejne wsparcie publiczne. W szczególności wszystkie wydatki państwa na pilne konieczne działania, które należy podjąć, aby uporać się z istniejącym zanieczyszczeniem oraz aby zagwarantować ochronę zdrowia publicznego w Tarencie, powinny pozostać zgodne z zasadą „zanieczyszczający płaci” i nie stanowić pretekstu do ulepszenia hut spółki Ilva.
- (120) Ponadto WV Stahl zwraca się do Komisji o zapewnienie szybkiego odzyskanie pomocy, którą w następstwie szczegółowego postępowania wyjaśniającego można uznać za niezgodną z rynkiem wewnętrznym. Jeżeli chodzi o pomoc państwa w formie kredytów, kwotę pomocy należy obliczyć na podstawie różnicy między stopą procentową pobieraną przez państwo a stopą procentową, którą powinno uznać się za stopę rynkową w momencie udzielenia pomocy.

4.4. Uwagi spółki Riva Fire SpA

- (121) Spółka Riva Fire SpA („Riva Fire”) kontrolowała spółkę Ilva od 1995 r., od momentu jej nabycia od IRI, do dnia 4 czerwca 2013 r., kiedy zgodnie z dekretem z mocą ustawy nr 61/2013 zarząd hutami spółki Ilva przekazano komisarzowi wyznaczonemu przez rząd.
- (122) Uwagi spółki Riva Fire mają na celu przywrócenie tego, co spółka Riva Fire uznaje za prawdziwą wersję historii spółki Ilva, dopóki wobec tej zgodnie z dekretem z mocą ustawy nr 1/2015 nie rozpoczęło się postępowanie upadłościowe. Spółka Riva Fire w szczególności twierdzi, że w sposób nieuzasadniony odebrano jej zarząd nad spółką Ilva poprzez szereg działań podjętych przez włoską władzę sądowniczą i wykonawczą, nie dając jej możliwości obrony jej poglądów w drodze odpowiedniego postępowania kontryktoryjnego, które zapewniłoby jej prawo do obrony.
- (123) Spółka Riva Fire nie przedstawia uwag odnoszących się konkretnie do któregośkolwiek ze środków będącego przedmiotem decyzji o wszczęciu postępowania lub decyzji o rozszerzeniu postępowania.
- (124) Spółka kładzie jednak nacisk na to, co uznaje za sprzeczność w prezentacji faktów władz włoskich. Z jednej strony, zdaniem spółki Riva Fire, w kontekście postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa władze włoskie utrzymywały, że zasoby publiczne przyznane na rzecz spółki Ilva nie stanowiły pomocy państwa ze względu na obowiązek przeznaczenia ich na naprawy szkód w środowisku, natomiast z drugiej strony, w kontekście prowadzonego przez Komisję postępowania w sprawie naruszenia przepisów w zakresie ochrony środowiska, twierdziły one, że z należącym do spółki Ilva zakładem w Tarencie nie wiąże się żadne ryzyko środowiskowe ani zdrowotne.

4.5. Uwagi Włoch dotyczące uwag zainteresowanych stron

- (125) Komisja przekazała władzom włoskim uwagi, które przedstawiły Riva Fire, PeaceLink, WV Stahl i Ilva.
- (126) Władze włoskie uważają, że uwagi te albo są ogólnymi sformułowaniami, albo są niezwiązane z toczącym się postępowaniem. Ich zdaniem na ogólne argumenty przedstawione w tym zestawie uwag odpowiedzi udzielono już w uwagach przedłożonych przez władze włoskie w odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania i decyzję o rozszerzeniu postępowania.
- (127) Ponadto władze włoskie uważają, że stanowisko spółki Riva Fire co do pozornej sprzeczności przedstawionej w motywie 124 nie jest zasadne. Władze włoskie jednoznacznie uwzględniły nadzwyczajną sytuację środowiskową i zdrowotną w rejonie Tarentu. Wyszczególniony przez spółkę Riva Fire cytat odnoszący się do domniemanego braku ryzyka środowiskowego i zdrowotnego w Tarencie został wyjęty z kontekstu i w żadnym wypadku nie odzwierciedla formalnego stanowiska władz włoskich.

5. OCENA POMOCY

5.1. Odnosnie do domniemanej sprzeczności między postępowaniem w sprawie pomocy państwa a postępowaniem w sprawie naruszenia unijnych przepisów ochrony środowiska

- (128) Władze włoskie zasadniczo utrzymują, że poszczególne interwencje państwa na korzyść spółki Ilva miały na celu przede wszystkim rozwianie obaw wyrażonych przez Komisję w jej uzasadnionej opinii. W swoich uwagach dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania spółka Riva Fire zauważa sprzeczność w zarzutach władz włoskich odnoszących się do postępowania w sprawie naruszenia oraz postępowania w sprawie pomocy państwa (zob. motyw 124 i kontrargument Włoch w motywie 127). Zdaniem władz włoskich Komisja zaprzeczałaby sama sobie, jeżeli z jednej strony wymagałaby od władz włoskich szybkiej realizacji prac, które należy podjąć, aby zakład w Tarenzie spełniał mające zastosowanie przepisy w zakresie ochrony środowiska, a z drugiej strony – powstrzymywałaby władze włoskie przed finansowaniem tych prac.
- (129) Komisja odrzuca ten argument. Zasadniczo zażegnanie naruszenia danego zbioru przepisów nie usprawiedliwia naruszania innego zbioru przepisów. W omawianym przypadku zapewnienie zgodności spółki Ilva z mającymi zastosowanie przepisami w zakresie ochrony środowiska nie powinno naruszać unijnych zasad pomocy państwa, udzielając wsparcia publicznego niedostępnego dla konkurentów spółki Ilva, którzy również mają obowiązek stosowania się do unijnych przepisów w zakresie ochrony środowiska bez czerpania korzyści płynących z podobnego bezprawnego wsparcia ze strony państwa
- (130) Następnie władze włoskie twierdzą, że publiczne środki wspierające przeznaczone na realizację planu w zakresie ochrony środowiska nie podlegają przepisom art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ mają one na celu zaradzenie szkodom w środowisku do czasu identyfikacji zanieczyszczającego, zgodnie z dyrektywą 2004/35/WE i art. 250 włoskiego kodeksu ochrony środowiska, a także motywami 114 i 115 decyzji Komisji o wszczęciu postępowania.
- (131) Komisja uważa, że rozumowanie przyjęte przez władze włoskie jest błędne z następujących powodów.
- (132) Tytułem uwagi wstępnej Komisja przypomina, że jedynie środki 1 i 3 prawnie przeznaczono na realizację planu w zakresie ochrony środowiska.
- (133) Co najważniejsze, znaczenie ma wyłącznie wpływ środka na przedsiębiorstwo, a nie przyczyna czy cel interwencji państwa⁽⁵⁷⁾. Z uwagi na fakt, że liczy się wyłącznie wpływ środka na przedsiębiorstwo, jakiegokolwiek środowiskowe czy też inne cele uzasadniające wprowadzenie tego środka są więc nieistotne. Nieistotne jest również to, czy korzyść ma charakter obowiązkowy dla przedsiębiorstwa w tym sensie, że nie mogło ono jej uniknąć ani odmówić jej przyjęcia⁽⁵⁸⁾.
- (134) Interwencje publiczne przeprowadzone na podstawie art. 6 ust. 3 dyrektywy 2004/35/WE nie podlegają zatem przepisom określonym w art. 107 ust. 1 TFUE. Art. 107 ust. 1 TFUE ma równorzędne zastosowanie w obu przypadkach: (i) gdy jeszcze nie zidentyfikowano zanieczyszczającego, oraz (ii) gdy zidentyfikowano zanieczyszczającego, ale nie podejmuje on niezbędnych działań zaradczych. W obu przypadkach podjęte przez państwa działania mające na celu usunięcie zanieczyszczeń stają się pomocą państwa, jeżeli państwo zmniejsza obciążenie, które w normalnych warunkach ponosi beneficjent taki jak spółka Ilva, i nie podejmuje prób odzyskania zasobów od zidentyfikowanego zanieczyszczającego, którego zatrudniło do usunięcia zanieczyszczeń.
- (135) W omawianym przypadku w decyzji o wszczęciu postępowania dopuszcza się jedynie tymczasowe pokrycie kosztów pilnych działań związanych z usuwaniem zanieczyszczeń przez państwo, wyłącznie do momentu zidentyfikowania zanieczyszczającego, pod warunkiem że władze włoskie odzyskają te koszty od zanieczyszczającego⁽⁵⁹⁾. Decyzja o wszczęciu postępowania nie zawiera zatem absolutnego i bezwarunkowego zezwolenia na korzystanie z funduszy państwowych w celu realizacji wymogów określonych w uzasadnionej opinii lub w planie w zakresie ochrony środowiska spółki Ilva.
- (136) W tym kontekście Komisja przykładowo zauważa, że plan w zakresie ochrony środowiska, do którego odwołuje się spółka Ilva, obejmuje szereg działań, których nie można zakwalifikować jako „pilne działania związane z usuwaniem zanieczyszczeń”, ale jako ulepszenia mające na celu poprawę wyników spółki Ilva zgodnie z normami środowiskowymi mającymi zastosowanie do produkcji stali, jak określono w pozwoleniu środowiskowym spółki Ilva.

⁽⁵⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 lipca 1974 r., Włochy/Komisja, C-173/73, ECLI:EU:C:1974:71, pkt 13.

⁽⁵⁸⁾ Decyzja Komisji 2004/339/WE z dnia 15 października 2003 r. w sprawie środków wdrożonych przez Włochy na rzecz RAI SpA (Dz.U. L 119 z 23.4.2004, s. 1), motyw 69; opinia rzecznika generalnego Fennelly'ego przedstawiona w dniu 26 listopada 1998 r. w sprawie C-251/97 Francja przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:1998:572, pkt 26.

⁽⁵⁹⁾ Motywy 114 i 115 decyzji o wszczęciu postępowania.

- (137) Co najważniejsze, biorąc pod uwagę fakt, że liczą się wyłącznie skutki środków wprowadzonych przez państwo (a nie ich przyczyny lub cele), nie można uznać, że środki stanowiące pomoc państwa przestaną stanowić pomoc państwa jedynie dlatego, że zostaną wykorzystane do celów wdrożenia planu w zakresie ochrony środowiska spółki Ilva. W decyzji o wszczęciu postępowania nie zezwolono na to (ani nie można było na to zezwolić).
- (138) Podsumowując, władze włoskie nie mogą polegać na wymogach przedstawionych w uzasadnionej opinii ani na sformułowaniach zastosowanych w motywach 114 i 115 decyzji Komisji o wszczęciu postępowania, aby zakwalifikować finansowanie państwowe bieżących działań spółki Ilva wraz z kosztami związanymi z ochroną środowiska jako niestanowiące pomocy.

5.2. Istnienie pomocy

- (139) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.
- (140) Kryteria, o których mowa w art. 107 ust. 1 TFUE, mają charakter łączny. Zatem aby stwierdzić, czy środek objęty postępowaniem stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, spełnione muszą zostać wszystkie poniższe warunki:
- a) beneficjent jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, co oznacza, że prowadzi działalność gospodarczą;
 - b) środek jest finansowany przy użyciu zasobów państwowych i można go przypisać państwu;
 - c) środek przynosi korzyść gospodarczą;
 - d) korzyść jest selektywna;
 - e) środek zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji i może wpływać na handel między państwami członkowskimi.
- (141) Jeżeli chodzi o spełnienie warunku, zgodnie z którym beneficjent musi być przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, Trybunał Sprawiedliwości konsekwentnie definiuje przedsiębiorstwa jako podmioty prowadzące działalność gospodarczą, bez względu na ich status prawny i sposób ich finansowania⁽⁶⁰⁾, natomiast działalność gospodarczą stanowi każda działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku⁽⁶¹⁾. Komisja zauważa, że spółka Ilva wytwarza i sprzedaje stal na rynku unijnym i poza nim, co kwalifikuje się jako działalność gospodarcza. Komisja stwierdza zatem, że spółka Ilva – bez względu to, kto jest jej właścicielem, lub na fakt, że zgodnie z przepisami prawa włoskiego posiada status „objętej zarządem nadzwyczajnym” – jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- (142) Komisja musi zbadać, czy przedmiotowe środki zakłócają konkurencję lub grożą jej zakłóceniem oraz czy mogą mieć wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Zakłada się, że gdy pomoc przyznana przez państwo członkowskie wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w stosunku do pozycji innych przedsiębiorstw konkurujących w ramach handlu wewnątrzunijnego, należy uznać, że pomoc wywiera wpływ na te przedsiębiorstwa⁽⁶²⁾. Wystarczy zatem, że beneficjent pomocy konkuruje z innymi przedsiębiorstwami na rynkach otwartych na konkurencję⁽⁶³⁾. Na rynkach stali węglowej, na których spółka Ilva prowadzi działalność, występuje wzmoczona konkurencja i wzmoczony handel wewnątrzunijny⁽⁶⁴⁾, a spółka Ilva sprzedaje swoje produkty we Włoszech i w innych państwach członkowskich. W rezultacie wszystkie środki będące przedmiotem oceny zakłócają konkurencję lub grożą jej zakłóceniem i mogą mieć wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (143) W odniesieniu do pozostałych kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 TFUE i wymienionych powyżej w motywie 140 lit. b), c) i d) Komisja przystąpi do oceny każdego środka z osobna.

⁽⁶⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 września 2000 r., Pavlov i in., sprawy połączone od C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, pkt 74; wyrok Trybunału Sprawiedliwości (druga izba) z dnia 10 stycznia 2006 r., Cassa di Risparmio di Firenze SpA i in., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, pkt 107.

⁽⁶¹⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 1987 r., Komisja/Włochy, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, pkt 7; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 1998 r., Komisja/Włochy, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, pkt 36; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 września 2000 r., Pavlov i in., sprawy połączone od C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, pkt 75.

⁽⁶²⁾ Zob. w szczególności wyrok Trybunału z dnia 17 września 1980 r., Philip Morris/Komisja, C-730/79, ECLI:EU:C:1980:209, pkt 11; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 listopada 2001 r., Ferring SA, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, pkt 21; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2004 r., Włochy/Komisja, C-372/97, ECLI:EU:C:2004:234, pkt 44.

⁽⁶³⁾ Wyrok Sądu z dnia 30 kwietnia 1998 r., Het Vlaamse Gewest/Komisja, T-214/95, ECLI:EU:T:1998:77.

⁽⁶⁴⁾ Zob. np. decyzja Komisji z dnia 2 czerwca 2006 r. w sprawie połączenia Mittal/Arcelor (M.4137), w której Komisja uznała, że właściwa definicja geograficzna rynków stali węglowej obejmuje co najmniej EOG.

5.2.1. Środek 1

- (144) Jak wyjaśniono w motywie 21, w dniu 24 maja 2017 r. rodzina Riva i spółka Ilva osiągnęły porozumienie o rozliczeniu, dzięki któremu rozstrzygnięto spór trwający między zarządem nadzwyczajnym spółki Ilva a członkami rodziny Riva.
- (145) Porozumienie o rozliczeniu jest wyłącznie umową zawartą między stronami będącymi osobami prywatnymi, a mianowicie – między konkretnymi członkami rodziny Riva występujących w roli akcjonariuszy spółki Ilva a obecnym zarządem spółki Ilva objętym zarządem nadzwyczajnym. [...]. Spółka Ilva nie jest stroną tego postępowania karnego. Kwoty do przekazania na rzecz spółki Ilva w ramach porozumienia o rozliczeniu obejmują: (i) aktywa należące do rodziny Riva znajdujące się w posiadaniu rodziny Riva na ich zagranicznych rachunkach bankowych, które mają być ostatecznie udostępnione spółce Ilva w formie prawnej określonej w art. 3 ust. 1 dekretu z mocą ustawy nr 1/2015, tj. w postaci obligacji, które ma nabyć Fondo Unico di Giustizia, bez konieczności zwracania obligacji członkom rodziny Riva, nawet w przypadku ich niewinności; oraz (ii) dodatkową kwotę 145 mln EUR.
- (146) W porównaniu z sytuacją panującą w czasie wydania decyzji o wszczęciu postępowania, wspomniane porozumienie o rozliczeniu stanowi nowy fakt, który Komisja musi wziąć pod uwagę w swojej ostatecznej ocenie środka 1, w szczególności w odniesieniu do możliwej korzyści przyznanej na rzecz spółki Ilva oraz do możliwości przypisania środka państwu.
- (147) W tym zakresie nie ulega wątpliwości, że zamiar przekazania aktywów należących do rodziny Riva spółce Ilva przed zakończeniem postępowania karnego był pierwotnie zamiarem władz włoskich, jak wyjaśniono w decyzji o wszczęciu postępowania. Faktem jest jednak, że – pomimo przepisów wprowadzonych dekretem z mocą ustawy nr 1/2015 i późniejszym *Decreto di Trasferimento* – do przekazania aktywów należących do rodziny Riva nie doszło ze względu na konsekwentny sprzeciw szwajcarskiego sądu, który odmawiał wykonania polecenia bez wcześniejszej zgody domniemanych właścicieli aktywów – członków rodziny Riva. Sytuację rozwiązano dopiero wtedy, gdy członkowie rodziny Riva sami, w drodze zawartego czysto prywatnie porozumienia o rozliczeniu, podjęli decyzję o przekazaniu kontrolowanych przez nich aktywów spółce Ilva⁽⁶⁵⁾. Faktem jest również, że zakres porozumienia o rozliczeniu nie przystaje w zupełności do całości konstrukcji opracowanej przez władze włoskie w dekreście z mocą ustawy nr 1/2015: po pierwsze, kwoty przekazane spółce Ilva w rzeczywistości są wyższe od tych, które przewidziano w dekreście z mocą ustawy, a po drugie, rodzina Riva otrzymała istotne zamienniki w zamian za przekazanie tych kwot.
- (148) Istnienie wspomnianego prywatnego porozumienia o rozliczeniu oraz fakt, że sytuację rozwiązano dopiero po osiągnięciu tego porozumienia, stanowią dowód, że decyzja o przekazaniu aktywów należących do rodziny Riva spółce Ilva ostatecznie (i) była częścią szerszej sięgającej umowy mającej pogodzić prywatne interesy rodziny Riva i spółki Ilva oraz (ii) należała do rodziny Riva i spółki Ilva (nie do państwa). Należy to wziąć pod uwagę, aby ustalić, czy transakcja przyznałaby korzyść gospodarczą spółce Ilva i czy można byłoby przypisać ją państwu, jak zakładały wstępne obawy Komisji.
- (149) W odniesieniu do możliwości przypisania państwu przekazania spółce Ilva aktywów należących do rodziny Riva Komisja zauważa, że do przekazania doszło w ramach szerszej sięgającej umowy zawartej przez rodzinę Riva i spółkę Ilva. W tym zakresie nie ulega wątpliwości, że zamiar przekazania aktywów przez rodzinę Riva spółce Ilva przed zakończeniem postępowania karnego był zamiarem władz włoskich. Ostateczną decyzję podjęła jednak rodzina Riva poprzez zawarcie porozumienia o rozliczeniu, podczas realizacji którego pismo rodziny Riva nakazujące zagranicznym bankom przekazanie funduszy skutecznie umożliwiło ich przekazanie spółce Ilva. Podstawą przekazania aktywów należących do rodziny Riva spółce Ilva jest zatem prywatne porozumienie o rozliczeniu zawarte między rodziną Riva a spółką Ilva, którego nie można przypisać państwu.
- (150) Ponadto w odniesieniu do wystąpienia korzyści gospodarczej Komisja zauważa, że na podstawie porozumienia o rozliczeniu zawartym z rodziną Riva spółka Ilva nie wydaje się zyskiwać korzyści, których nie byłaby w stanie uzyskać w normalnych warunkach rynkowych. Rodzina Riva miała motywację do przystąpienia do negocjacji w zakresie rozliczenia, ponieważ przy założeniu, że sąd krajowy podtrzyma wszystkie roszczenia spółki Ilva, była ona narażona na zadłużenie wobec spółki Ilva sięgające [...] EUR w ramach roszczeń o odszkodowanie. Spółka Ilva natomiast dość pilnie potrzebowała płynności, zarówno na sfinansowanie bieżących działań, jak i na realizację działań związanych z usuwaniem zanieczyszczeń, które określono w planie w zakresie ochrony środowiska. W związku z powyższym spółka Ilva zgodziła się odstąpić od dochodzenia wszystkich przyszłych roszczeń (potencjalnie wartych do [...] EUR) w zamian za natychmiastowe przekazanie ok. 1,2 mld EUR, której część stanowiły aktywa należące do rodziny Riva określone w dekreście z mocą ustawy nr 1/2015. Zachowanie to

⁽⁶⁵⁾ W tym kontekście warto zauważyć, że aktywa należące do rodziny Riva pozostały na kontach bankowych członków rodziny Riva poza granicami Włoch do czasu wykonania porozumienia o rozliczeniu w czerwcu 2017 r.

odzwierciedla fakt, że rozważny operator narażony na szkodę wolałby rozwiązać spór polubownie niż odwoływać się do sędziego lub arbitra po dalszym postępowaniu sądowym. W tym kontekście nic nie wskazuje na to, aby porozumienie o rozliczeniu zawarte przez spółkę Ilva i rodzinę Riva nie było uzgodnione we wspólnym interesie obu prywatnych stron. W związku z powyższym porozumienie o rozliczeniu między spółką Ilva a jej akcjonariuszami w całości miało miejsce w normalnych warunkach rynkowych, przez co nie przynosi spółce Ilva żadnej korzyści gospodarczej; przekazanie aktywów należących do rodziny Riva, będących częścią tego ogólnego rozliczenia, również nie przynosi spółce Ilva żadnej korzyści gospodarczej.

- (151) W świetle powyższych faktów Komisja uważa, że przekazanie spółce Ilva aktywów należących do rodziny Riva w formie prawnej określonej w dekreście z mocą ustawy nr 1/2015 nie przynosi spółce Ilva korzyści gospodarczej ani nie można go przypisać państwu włoskiemu.

5.2.1.1. Wniosek dotyczący środka 1

- (152) Opierając się na przedstawionych powyżej faktach, Komisja stwierdza, że zastosowanego środka nie można przypisać państwu. W związku z tym, że kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE mają charakter łączny, Komisja stwierdza, że środek 1 nie stanowi pomocy państwa.

5.2.2. Środek 2

5.2.2.1. Korzyść gospodarcza pochodząca z zasobów państwowych

- (153) W celu przeprowadzenia oceny, czy środek 2 przynosi spółce Ilva korzyść gospodarczą, Komisja w pierwszej kolejności poddała analizie argumenty władz włoskich przedstawione w motywie 87 w kontekście regulacyjnego charakteru przedmiotowego środka. Zdaniem władz włoskich przedmiotowy przepis prawny jedynie wdraża ogólną zasadę prawa, która umożliwia nadanie kredytowi statusu „podlegający wcześniejszemu odliczeniu”, jeżeli jest to niezbędne do zachowania wartości przedsiębiorstwa i zarządzania jego aktywami.
- (154) Przyjmując środek 2, władze włoskie objęły niemal wszystkie niewypłacalne przedsiębiorstwa – takie jak spółka Ilva – o strategicznym znaczeniu narodowym systemem wcześniejszego odliczenia, co jest częstą cechą postępowania upadłościowego. Jest to zasadnicza cecha ogólnych ram prawnych dotyczących niewypłacalności, które mają zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw będących przedmiotem lub bliskich niewypłacalności prowadzących działalność we Włoszech („Legge Fallimentare” ustanowione w Regio decreto nr 267 z dnia 16 marca 1942 r.; zob. motyw 92).
- (155) Ze względu na fakt, że władze włoskie działały jako publiczne organy regulacyjne, nie jako inwestor, Komisja uważa, że nie ma podstaw do przeprowadzenia testu prywatnego inwestora w odniesieniu do środka 2⁽⁶⁶⁾. Innymi słowy, przyjmując środek 2, władze włoskie działały z wykorzystaniem swoich państwowych kompetencji ustawodawczych w celu zachowania wartości aktywów przedsiębiorstw, którym zagrażała niewypłacalność – nie działały jako uczestnik rynku. Poprzez środek 2 władze włoskie jednostronnie zmieniły priorytet wierzycieli spółki Ilva, co jest działaniem, którego nie może podjąć się osoba prywatna. Jedynie państwo ma kompetencje do podporządkowania wszystkich istniejących roszczeń (w tym długu uprzywilejowanego) nowszym roszczeniom – tego rodzaju kompetencje nie przysługują wierzycielom prywatnym ani osobom prywatnym w ogóle. Test prywatnego inwestora nie ma zatem zastosowania do środka 2.
- (156) Z niemożności zastosowania testu prywatnego inwestora wynika, że decydującym kryterium na określenie istnienia korzyści w przypadku środka 2 nie jest to, czy państwo maksymalizuje zwrot bądź minimalizuje straty zasobów państwowych wynikające z zastosowania środka. Komisja wciąż musi jednak ocenić, czy środek 2 obejmuje jakąkolwiek inną formę korzyści płynących z zasobów państwowych.
- (157) W przedstawionych powyżej okolicznościach możliwie niższe prawdopodobieństwo odzyskania długu od niektórych podmiotów publicznych po przyznaniu nowemu zadłużeniu statusu „podlegający wcześniejszemu odliczeniu” jest jedynie skutkiem ubocznym środka regulacyjnego będącego przedmiotem postępowania. Głównym celem i skutkiem zmiany przedmiotowego przepisu było zrzeczenie się długu spółki Ilva wobec państwa, tym samym przyznając korzyść spółce. Ponadto, jak spostrzegły władze włoskie, przyznawany kredytom status „podlegający wcześniejszemu odliczeniu” można przyznać również na podstawie ogólnego prawa dotyczące niewypłacalności (motyw 92), przy czym istnieją dowody empiryczne, że w następstwie reform wprowadzonych w 2010 r., które stopniowo rozszerzały zakres kredytu podlegającego wcześniejszemu odliczeniu, we Włoszech nastąpił wzrost korzystania z kredytów udzielanych przedsiębiorstwom będących w sytuacjach niewypłacalności zawierającym nadzorowane przez Sąd układy z wierzycielami⁽⁶⁷⁾. Jak potwierdził

⁽⁶⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 czerwca 2012 r., Komisja/EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, pkt 80–81.

⁽⁶⁷⁾ E. Brodi, L. Casolaro, *Finanziamenti Alle Imprese in Crisi E Priorità Nel Rimborso: Gli Effetti Della Prededucibilità Nel Concordato Preventivo*, Bank Włoch, Occasional Paper nr 387, wrzesień 2017 r.

Sąd, pośredni negatywny wpływ na przychody państwa wynikający ze środków regulacyjnych nie stanowi przekazania zasobów państwowych, jeżeli stanowi on nieodłączny element danego środka⁽⁶⁸⁾. Możliwy negatywny wpływ na kredyty państwowe udzielone spółce Ilva jest nieodłączną cechą systemu postępowania upadłościowego opartego na wcześniejszym odliczeniu we Włoszech, w związku z czym nie może stanowić on środka przynajmniej części korzyści z zasobów państwowych na rzecz spółki Ilva.

5.2.2.2. Wniosek dotyczący środka 2

- (158) Komisja uznaje, że środek 2 nie nadaje spółce Ilva korzyści gospodarczej, której źródłem są zasoby państwowe. W związku z tym, że kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE mają charakter łączny, Komisja stwierdza, że środek 2 nie stanowi pomocy państwa.

5.2.3. Środek 3

5.2.3.1. Zasoby państwowe i możliwość przypisania środka państwu

- (159) W odniesieniu do państwa pochodzenia środka Komisja zauważa, że środek polega na udzieleniu gwarancji kredytowej przez Ministerstwo Gospodarki i Finansów.
- (160) Biorąc pod uwagę, że pojęcie państwa członkowskiego obejmuje wszystkie poziomy organów publicznych, niezależnie od tego, czy jest to organ krajowy, regionalny czy samorząd terytorialny, Komisja stwierdza, że środek można przypisać państwu.
- (161) Gwarancje państwowe narażają zasoby państwowe, jako że ich realizacja wiąże się z płatnością z budżetu państwa. Właśnie z tego względu, w przeciwieństwie do argumentu władz włoskich, nawet odpowiednio wynagrodzone gwarancje państwowe wiążą się z wykorzystaniem zasobów państwowych. Ponadto – jak wykazano poniżej – ze względu na fakt, że pobrana przez władze włoskie opłata gwarancyjna jest poniżej warunków rynkowych, w bieżącej sprawie Komisja uznaje również, że państwo włoskie zrzekło się – i nadal zrzeka się – zasobów, które mogłoby zyskać, nakładając wyższą, zgodną z rynkiem opłatę gwarancyjną. Ocena warunków gwarancji państwowej, w tym opłaty za jej udzielenie, może wykluczyć jedynie ustalenie odnoszące się do korzyści gospodarczej (jeżeli nie odpowiadają warunkom rynkowym), nie ustalenie odnoszące się do zasobów państwowych, które nie podlega wątpliwości. Komisja stwierdza zatem, że środek 3 wiąże się z wykorzystaniem zasobów państwowych.

5.2.3.2. Korzyść gospodarcza

- (162) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w celu dokonania oceny, czy dany środek państwowy stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, należy m.in. określić, czy przedsiębiorstwo będące jego beneficjentem odniosło korzyść gospodarczą, której nie uzyskałoby w normalnych warunkach rynkowych⁽⁶⁹⁾.
- (163) Korzyść gospodarcza występuje zawsze, gdy sytuacja finansowa przedsiębiorstwa poprawi się w wyniku interwencji państwa na warunkach różniących się od zwykłych warunków rynkowych⁽⁷⁰⁾. Interwencja organu publicznego nie musi jednak wiązać się z przyznaniem korzyści beneficjentowi tej interwencji, a zatem nie stanowi pomocy, jeżeli realizuje się ją w normalnych warunkach rynkowych. Innymi słowy, jeżeli organ publiczny postępuje tak, jak w podobnych okolicznościach postępowalby ostrożny inwestor prywatny, działania te nie wiążą się z pomocą państwa.
- (164) W tym kontekście władze włoskie twierdzą, że opłatę pobraną przez władze włoskie za udzielenie gwarancji państwowej ustalono zgodnie z zaleceniem eksperta [...] ⁽⁷¹⁾. W związku z tym wynagrodzenie ryzyka podjętego przez państwo było ich zdaniem spójne z wynagrodzeniem, którego wymagałby ostrożny inwestor prywatny, natomiast gwarancja nie stanowi korzyści gospodarczej dla spółki Ilva.
- (165) Zainteresowane strony, które przedstawiły uwagi odnośnie do środka 3, uważają, że podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej nie przystałby na takie warunki finansowe. W szczególności stowarzyszenie WV Stahl zwraca się do Komisji o ustalenie mającej zastosowanie stopy rynkowej oraz o odzyskanie pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym w postaci różnicy między wspomnianą stopą rynkową a faktyczną stopą, którą władze włoskie zastosowały wobec spółki Ilva.

⁽⁶⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2001 r., PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, pkt 62. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 marca 1993 r., Firma Sloman Neptun Schiffahrts AG, sprawy połączone C-72/91 i C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, pkt 20 i 21; zob. również wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 maja 1998 r., Viscido i in., sprawy połączone C-52/97, C-53/97 i C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, pkt 13 i 14 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 1993 r., Kirsammer-Hack, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, pkt 17 i 18 w odniesieniu do faktu, że niezastosowanie niektórych przepisów prawa pracy nie stanowi przekazania zasobów państwowych.

⁽⁶⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 1999 r., DMT, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, pkt 22.

⁽⁷⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 lipca 1996 r., SFEI i in., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, pkt 60; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 1999 r., Hiszpania/Komisja, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, pkt 41.

⁽⁷¹⁾ Zob. motywy 98 niniejszej decyzji.

- (166) Tytułem uwagi wstępnej Komisja pragnie zauważyć, że w momencie przyznania omawianej gwarancji państwowej spółka Ilva była już w trakcie postępowania upadłościowego. Spółka jako taka kwalifikowała się jako przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji zgodnie z pkt 20 lit. c) Wytocznych dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji („wytoczne dotyczące ratowania i restrukturyzacji”) (⁷²).
- (167) W sekcji 4.1 obwieszczenia w sprawie gwarancji Komisja wyjaśnia, że „w przypadku spółek mających trudności, gwarant działający w warunkach rynkowych, jeśli istnieje, w momencie naliczania gwarancji naliczyłyby wysoką stawkę, uwzględniając spodziewany współczynnik braku spłaty, jakiego oczekuje; jeśli prawdopodobieństwo, że kredytobiorca nie będzie w stanie spłacić kredytu staje się szczególnie wysokie, taka stawka rynkowa może nie istnieć, a w wyjątkowych okolicznościach, element pomocowy gwarancji może okazać się tak wysoki, jak kwota skutecznie zabezpieczona tą gwarancją” (⁷³). Takie podejście przyjął również Sąd, który orzekł, że jeżeli państwo udziela gwarancji na zabezpieczenie kredytu bankowego udzielanego przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji „bez należytej zapłaty”, gwarancję należy uznać za pomoc o wartości równej kwocie poręczonego kredytu (⁷⁴).
- (168) W tym kontekście Komisja najpierw oceniła, czy w omawianym przypadku wystąpiły okoliczności, w których prawdopodobieństwo, że kredytobiorca nie będzie w stanie spłacić kredytu jest tak wysokie, że pomoc stanowi pełną kwotę poręczonego kredytu. Przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji gospodarczej i finansowej, które – bez interwencji ze strony państwa – prawie na pewno zniknie z rynku w krótkim lub średnim terminie. W takich okolicznościach prawdopodobne jest, że żaden uczestnik rynku w żadnym wypadku nie udzieliłby takiemu przedsiębiorstwu kredytu lub gwarancji, w związku z czym każdy kredyt lub każda gwarancja ze strony państwa na rzecz takiego przedsiębiorstwa należy co do zasady uznać za pomoc równą pełnej kwocie (poręczonego) kredytu. To główne założenie należy jednak sprawdzić pod kątem faktów zaistniałych w konkretnej sprawie i – jeżeli beneficjent jest w trakcie postępowania upadłościowego – pod kątem przepisów dotyczących niewypłacalności obowiązujących w odpowiednim państwie członkowskim.
- (169) Jeżeli chodzi o przepisy dotyczące niewypłacalności, Komisja zauważa, że włoskie prawo dotyczące niewypłacalności dużych przedsiębiorstw przyznaje priorytet spłaty masy likwidacyjnej (*pre-deduzione*) na rzecz każdego nowego kredytu przyznanego w okresie trwania postępowania upadłościowego, nie na rzecz kredytów przyznanych przed ogłoszeniem niewypłacalności. Co więcej, w przeciwieństwie do kredytów udzielonych przed ogłoszeniem niewypłacalności, w przypadku kredytów udzielonych w okresie trwania postępowania upadłościowego odsetki wciąż są naliczane. Przepisy te mają na celu zachęcenie potencjalnych wierzycieli do wspierania przedsiębiorstwa w trakcie postępowania upadłościowego, aby zachować wartość gospodarczą aktywów tego przedsiębiorstwa do czasu zakończenia postępowania (poprawa sytuacji, sprzedaż lub likwidacja).
- (170) Sam fakt istnienia tych przepisów wskazuje na fakt, że w niektórych przypadkach kredytodawcy zgadzają się na przyznanie nowych funduszy przedsiębiorstwom w trakcie postępowania upadłościowego (tj. przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji).
- (171) Sugeruje to również, że rozumowanie kredytodawcy lub gwaranta mającego styczność z kredytobiorcą znajdującym się w trudnej sytuacji może nieco różnić się od codziennej sytuacji biznesowej. Z jednej strony, w obu sytuacjach kredytodawca lub gwarant oceni prawdopodobieństwo niemożności spłaty kredytu przez kredytobiorcę. Z drugiej strony, nacisk w pierwszej kolejności może zostać położony na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania kredytobiorcy w codziennej sytuacji biznesowej, natomiast w przypadku kredytobiorców, którzy w pewnym momencie prawdopodobnie nie będą w stanie wykonać zobowiązań, więcej uwagi może otrzymać strata z tytułu niewykonania zobowiązania („LGD”) związanego z kredytem lub gwarancją.
- (172) W przypadku przedsiębiorstw w trakcie postępowania upadłościowego – jeżeli nie ma dużego prawdopodobieństwa, że przedsiębiorstwo samodzielnie przejdzie pomyślną restrukturyzację lub nowy inwestor nabędzie je wraz z jego zobowiązaniami – LGD nowego kredytu będzie przede wszystkim zależeć od oczekiwanej wartości likwidacyjnej tego przedsiębiorstwa, w stosunku do której – zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi wcześniejszego odliczenia – kredytodawcy przysługuje priorytet spłaty. W niektórych przypadkach oczekiwana wartość likwidacyjna może być niska w porównaniu z kwotą podlegających wcześniejszemu odliczeniu zadłużeń przedsiębiorstwa. W tych przypadkach przedsiębiorstwo może mieć utrudniony dostęp do finansowania prywatnego i istnieje większe prawdopodobieństwo, że gwarancja publiczna przyniesie korzyść o wartości równej kwocie całej poręczonej kwoty. W przypadkach, gdy oczekiwana wartość masy likwidacyjnej jest wysoka, może ona jednak stanowić uzasadnienie biznesowe dla prywatnych kredytodawców (lub gwarantów) dla przyznawania ryzykownych kredytów.
- (173) W przypadku spółki Ilva pomyślny wynik procesu sprzedaży wskazuje na to, że wartość rynkowa aktywów spółki Ilva, którymi nadal operowano, pozostała wysoka pomimo gospodarczych trudności przedsiębiorstwa: aktywa te sprzedano za 1,8 mld EUR. Kwota nie jest szczególnie zaskakująca w świetle siły konkurencyjnej spółki Ilva: zakład w Tarenzie jest największym zintegrowanym zakładem wyrobu stali w Europie Południowej, a zakłady spółki Ilva strategicznie umieszczono na istotnych szlakach przywozu i wywozu, a także blisko drugiego co do wielkości rynku stali w Europie (we Włoszech).

(⁷²) Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1.

(⁷³) Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10.

(⁷⁴) Wyrok Trybunału z dnia 28 stycznia 2003 r., Niemcy/Komisja, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, pkt 138.

- (174) Rozbieżność między wartością rynkową aktywów spółki Ilva a jej słabym wynikiem gospodarczym można wytłumaczyć kilkoma czynnikami występującymi w tej konkretnej sprawie, w tym dwoma przedstawionymi poniżej:
- a) produkcję spółki Ilva administracyjnie ograniczono do poziomu nieprzekraczającego 6 mln ton, tj. znacznie poniżej zdolności produkcyjnej spółki, ze względu na szkody w środowisku, które powstałyby w wyniku wykorzystywania przez przedsiębiorstwo pełnej zdolności produkcyjnej przy używaniu obecnie posiadanego przez spółkę sprzętu służącego ochronie środowiska. Zakłady wyrobu stali, takie jak zakład w Tarenzie, są wyjątkowo kapitałochłonne i związane są z nimi wysokie koszty stałe, przez co muszą wykorzystywać niemal całą swoją zdolność produkcyjną, aby przynosić zysk. Pułap produkcji nałożony na spółkę Ilva z uzasadnionych przyczyn środowiskowych nieuchronnie prowadził do pogorszenia jej rentowności. Przy odpowiednich inwestycjach w ochronę środowiska spółka Ilva może jednak powrócić do bardziej optymalnych poziomów produkcji. Fakt ten potencjalnie tłumaczy, dlaczego aktywa spółki Ilva utrzymały swoją wartość z punktu widzenia potencjalnych inwestorów gotowych do poczynienia odpowiednich inwestycji;
 - b) spółka Ilva przez pięć lat podlegała zarządowi nadzwyczajnemu – początkowo z powodu problemów środowiskowych, a następnie z powodu trudności finansowych. W związku z tym, że aktywami spółki Ilva przez kilka lat nie zarządzano w normalnych warunkach rynkowych, przedsiębiorstwo napotykało trudności finansowe, co nie oznaczało, że te same aktywa nie mogły być eksploatowane w sposób rentowny w normalnych warunkach rynkowych i przy odpowiednim poziomie inwestycji prywatnych.
- (175) Przyczyny trudności finansowych spółki Ilva były znane od dawna. W związku z tym, że nie były one związane z wewnętrzną wartością aktywów spółki Ilva, nie zniechęcały uczestników rynku do wyrażania zainteresowania nabyciem aktywów spółki Ilva nie tylko podczas ostatniego procesu sprzedaży, ale również na długo przed nim ⁽⁷⁵⁾.
- (176) Wynika z tego, że już w momencie przyznania gwarancji państwowej w kwietniu 2015 r. można było oczekiwać dość wysokiej ceny ze sprzedaży lub likwidacji aktywów spółki Ilva. Ponieważ zgodnie z włoskim prawem dotyczącym niewypłacalności w przypadku dużych przedsiębiorstw nowe kredyty podlegają wcześniejszemu odliczeniu, ta cena sprzedaży uwzględniona w masie likwidacyjnej zostałaby w pierwszej kolejności wykorzystana do spłaty nowych kredytów (lub gwarancji na te kredyty, jeśli zostanie wykorzystana). Na podstawie informacji przekazanych przez władze włoskie w momencie przyznania środka 3 oczekiwano, że kolejność spłaty długów spółki Ilva będzie następująca ⁽⁷⁶⁾:

Wykres 1

Kolejność spłaty długu spółki Ilva w kwietniu 2015 r.

[...]

- (177) Biorąc pod uwagę różnicę wielkości między – z jednej strony – kwotą spornego kredytu objętego gwarancją (400 mln EUR) a – z drugiej strony kwotą – innymi długów o tym samym lub wyższym priorytecie spłaty (około [...] EUR) oraz wartość masy likwidacyjnej spółki Ilva (1,8 mld EUR, jeśli wziąć pod uwagę najwyższą cenę oferowaną przez oferenta w ostatnim procesie sprzedaży), Komisja stwierdza, że podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej mógł udzielić spółce Ilva kredytu lub gwarancji w odpowiedniej wysokości w okresie trudności.
- (178) Wniosek ten potwierdza fakt, że spółka Ilva utrzymywała dostęp do finansowania prywatnego w czasie postępowania upadłościowego. W momencie przyznania gwarancji państwowej (koniec kwietnia 2015 r.) spółka Ilva miała otwarte co najmniej trzy linie kredytowe w prywatnych bankach: [...] EUR w [...] ⁽⁷⁷⁾, [...] EUR w [...] oraz [...] EUR w [...]. Kredyty te były liniami faktoringowymi, które mają odmienny profil ryzyka niż pożyczka w wysokości 400 mln EUR gwarantowana przez państwo włoskie. Mimo to istnienie tych linii kredytowych stanowi dodatkowy wskaźnik, że spółka Ilva nie znajdowała się w sytuacji, w której żaden wierzyciel w żadnym wypadku nie zgodziłby się na finansowanie jej działalności.
- (179) Z powyższych dowodów wynika, że przedmiotowa sprawa nie przedstawia okoliczności, w których dostęp beneficjenta do finansowania prywatnego może zostać wykluczony, tak aby element pomocy w jakimkolwiek kredycie lub gwarancji publicznej był uznawany za pomoc państwa w kwocie całego kredytu lub gwarancji.

⁽⁷⁵⁾ Według doniesień prasowych na przykład spółki ArcelorMittal, Marcegaglia i Arvedi będące producentami stali wykazały zainteresowanie nabyciem aktywów spółki Ilva już jesienią 2014 r.; zob.: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-11-13/ilva-decisivo-ruolo-stato-063904.shtml?uuid=ABDP2MDC>

⁽⁷⁶⁾ Informacje te zostały dostarczone przez władze włoskie w oparciu o wewnętrzną analizę przeprowadzoną przez spółkę Ilva i jej doradców finansowych, bez uszczerbku dla ostatecznych wniosków sądu w Mediolanie dotyczących priorytetu każdego długu pod względem spłaty.

⁽⁷⁷⁾ Po wszczęciu przez Ilva postępowania upadłościowego, [...] obniżył linię do [...] początkowej kwoty [...] EUR.

- (180) Następnie Komisja oceniła, czy warunki finansowe gwarancji publicznej w wysokości 400 mln EUR udzielonej spółce Ilva odpowiednio wynagradzają ryzyko podejmowane przez państwo. W tym kontekście Komisja przypomina obwieszczenie w sprawie gwarancji: „w przypadku spółek znajdujących się w trudnej sytuacji gwarant działający w warunkach rynkowych, jeśli takowy istnieje, w momencie naliczania gwarancji naliczyłoby wysoką stawkę, uwzględniając spodziewany współczynnik braku spłaty, jakiego oczekuje”.
- (181) W przedmiotowej sprawie gwarancja państwowa została przyznana z roczną premią w wysokości 3,12 %. Premia ta została ustalona na podstawie opinii [...].
- (182) W przeciwieństwie do władz włoskich Komisja uważa, że w opinii [...] nie oszacowano należycie wynagrodzenia, jakiego ostrożny podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej oczekiwałby w zamian za gwarancję, ponieważ opinia [...] nie zawiera odpowiedniego oszacowania prawdopodobieństwa, że gwarancja może zostać wykorzystana i spłacona w przypadku wykorzystania. W rzeczywistości opinia [...] w całości opiera się na nieprawidłowym założeniu, że kredyt w wysokości 400 mln EUR udzielony spółce Ilva zostanie przeniesiony na nową spółkę („NewCo”) zarządzającą aktywami spółki Ilva na lepszych warunkach. W opinii [...] dokonano dogłębnej oceny zdolności kredytowej hipotetycznej spółki NewCo i na podstawie oszacowanej oceny kredytowej NewCo stwierdza się, że państwo włoskie powinno stosować opłatę za udzielenie gwarancji w przedziale 1,53–3,12 %. W momencie przyznania gwarancji nie było jednak powodów, aby zakładać, że kredyt w wysokości 400 mln EUR zostanie automatycznie przeniesiony na hipotetycznego nowego właściciela aktywów spółki Ilva ⁽⁷⁸⁾. W tym kontekście władze włoskie powinny były ocenić zdolność kredytową spółki Ilva (a nie hipotetycznego nabywcy) i na tej podstawie oszacować LGD kredytu.
- (183) W związku z tym, że opinia [...] nie mogła zostać wykorzystana do oceny tego, czy premia pobierana przez państwo włoskie odpowiednio wynagradza ryzyko, Komisja musiała szukać punktów odniesienia dotyczących stawek stosowanych wobec podmiotów znajdujących się w podobnej sytuacji finansowej, jak spółka Ilva. Zgodnie z ustaloną i niedawną praktyką decyzyjną w odniesieniu do firm w trakcie postępowania upadłościowego i przeznaczonych do sprzedaży ⁽⁷⁹⁾ Komisja uważa, że bez dostępnego alternatywnego ratingu kredytowego, a także biorąc pod uwagę kwalifikację spółki Ilva jako przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji, rating spółki Ilva wynosi w najlepszym wypadku CCC (zob. również motyw 189). W związku z tym Komisja zgromadziła dane finansowe pochodzące z bazy danych S&P Capital IQ Platform ⁽⁸⁰⁾ dotyczące spreadów swapów ryzyka kredytowego („CDS”) oraz dochodów z obligacji firm z ratingiem CCC+, D lub SD na dzień przyznania środka 3.
- (184) CDS stanowi umowę finansową typu swap, na podstawie której sprzedający CDS dokonuje rekompensaty na rzecz nabywcy (którym zazwyczaj jest wierzyciel danego kredytu bazowego) w przypadku braku spłaty kredytu (przez dłużnika). Innymi słowy, sprzedający CDS zabezpiecza nabywcę na wypadek braku spłaty kredytu bazowego. Instrument ten jest bardzo istotny, gdyż stanowi wskazanie, ile wynosiłaby premia z tytułu ryzyka/opłata gwarancyjna, której wymagałby uczestnik rynku, aby udzielić zabezpieczenia w związku z ryzykiem kredytowym. Z danych zgromadzonych w odniesieniu do 11 obserwacji dostępnych w maju 2015 r. wynika, że spready CDS dla terminów zapadalności wynoszących dziesięć lat wahają się od 6,3 % do 277,7 %, a mediana wynosi 17,6 %.
- (185) Dochody z obligacji są dobrym wskaźnikiem całkowitego kosztu kredytów dla spółki, czyli stopy procentowej i opłaty za udzielenie gwarancji łącznie wyrażonych w procentach. Dane zgromadzone w odniesieniu do 8 obserwacji dostępnych w maju 2015 r. wskazują, że w przypadku obligacji o terminie zapadalności wynoszącym dziesięć lat oprocentowanie wynosi od 5,3 % do 35,6 %, a mediana wynosi 17,0 %. Tylko dwie obserwacje były dostępne w przypadku obligacji o terminie zapadalności wynoszącym dwadzieścia pięć lat: obserwacje te wykazały stopę w wysokości 14,2 %.
- (186) Z analizowanych danych wynika, że w dniu przyznania środka 3 koszt finansowania przedsiębiorstw o ratingu CCC+, D lub SD był znacznie wyższy niż środki, które spółka Ilva uzyskała dzięki gwarancji państwowej. W istocie spółka Ilva uzyskała kredyt, którego koszty całkowite (stopa procentowa wynosząca [...] + opłata za udzielenie gwarancji w wysokości 3,12 %) wynosiły [...], podczas gdy zgodnie ze wskaźnikami rynkowymi koszty całkowite w tym samym okresie wynosiły blisko 17 %.
- (187) Przedmiotowa kontrola wiarygodności wykazuje, że gwarancja państwowa określona jako środek 3 przynosi spółce Ilva korzyść gospodarczą, której spółka Ilva nie uzyskałaby w warunkach rynkowych. Ustalenie to jest zgodne z opinią konkurentów (zob. motyw 118). Po ustaleniu istnienia korzyści gospodarczej niedostępnej na warunkach rynkowych pojawia się kwestia jej kwantyfikacji.

⁽⁷⁸⁾ W rzeczywistości kredyt nie zostanie przeniesiony na nabywcę aktywów spółki Ilva, ArcelorMittal.

⁽⁷⁹⁾ Zob. m.in. najnowsze decyzje Komisji w sprawach: SA.38544 Kem One (28 lipca 2015 r.), SA 38545 Mory Global (6 listopada 2015 r.), SA.38644 Brandt Groupe (21 marca 2016 r.).

⁽⁸⁰⁾ <https://www.capitaliq.com>

- (188) Jak wyjaśniono powyżej, Komisja była w stanie zgromadzić pewną liczbę wskazań stóp rynkowych gwarancji dla danego okresu. Dane te pozyskano jednak od podmiotów, które nie są w pełni porównywalne ze spółką Ilva, oraz z instrumentów finansowych, które różnią się od kredytu i gwarancji udzielonych spółce Ilva, przez co same w sobie nie mogą one służyć jako właściwy punkt odniesienia do ustalania dokładnej wysokości stopy rynkowej przedmiotowej gwarancji, który charakteryzowałby się wymaganym poziomem dokładności. W toku postępowania wyjaśniającego nie ujawniono również aktualnych wycen stóp procentowych dla kredytów o podobnym charakterze co kredyt spółki Ilva, z gwarancją państwową lub bez niej, ani wycen rynkowych tej gwarancji. W takich okolicznościach w obwieszczeniu w sprawie gwarancji oświadczono, że potencjalną korzyść związaną z udzieleniem gwarancji (odpowiadająca potencjalnemu elementowi pomocy) należy obliczyć jako różnicę pomiędzy określoną rynkową stopą procentową, którą beneficjent musiałby zapłacić bez gwarancji, a stopą procentową uzyskaną dzięki gwarancji państwowej po uwzględnieniu wszelkich zapłaconych stawek.
- (189) Komisja uważa, że rozsądnie byłoby również, aby na potrzeby oszacowania wskaźnika zastępczego rynkowej stopy procentowej dla przedmiotowego kredytu uwzględnić komunikat w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych z 2008 r. W tym kontekście zdolność kredytowa spółki Ilva (rating) wydaje się najniższa z pięciu możliwych ratingów przewidzianych w komunikacie z 2008 r., mianowicie „Zły/Trudności finansowe (CCC i poniżej)”. Ponadto nie udzielono żadnego zabezpieczenia kredytu, które zapewniałoby kredytodawcom (lub gwarantowi) wystarczająco płynne, możliwe do przeniesienia i natychmiast wykonywalne prawo do aktywów spółki Ilva w przypadku niewykonania zobowiązania. Na tej podstawie Komisja uważa, że rynkową stopę procentową kredytu wraz z gwarancją stanowiącą środek 3 musi należy obliczyć dla kredytu jako sumę odpowiedniej stopy bazowej i 1 000 punktów bazowych, jak określono w komunikacie z 2008 r.
- (190) Jeśli chodzi o odpowiednią stopę bazową, w komunikacie z 2008 r. zaleca się stosowanie jednorocznych stóp rynku pieniężnego (tj. w przypadku Włoch: stopa jednoroczna EURIBOR), Komisja zastrzega sobie jednak prawo do zastosowania krótszych lub dłuższych okresów zapadalności dostosowanych do konkretnych przypadków. W przedmiotowej sprawie Komisja uważa, że bardzo długi okres zapadalności kredytu w wysokości 400 mln EUR będącego przedmiotem gwarancji państwa uzasadnia wybór stopy bazowej w stopniu wystarczalności z uwzględnieniem tak długiego terminu zapadalności. W związku z tym Komisja podejmuje decyzję o zastosowaniu stopy swap odpowiadającej średniemu ważonemu okresowi trwania kredytu objętego gwarancją. W związku z tym, że profil spłaty kredytu o wartości 400 mln EUR daje średni ważony okres trwania wynoszący 14,86 lat, odpowiednią stopą bazową powinna być 15-letnia stopa swap. W dniu 27 maja 2015 r., tj. z chwilą przyznania kredytu o wartości 400 mln EUR przez trzech prywatnych kredytodawców, stopa swap dla terminów zapadalności wynoszących 15 lat wyniosła 1,18 %⁽⁸¹⁾. Na tej podstawie rynkowa stopa procentowa określona w komunikacie z 2008 r. wynosi 1,18 % + 1 000 punktów bazowych, tj. 11,18 %.
- (191) Wartość korzyści związanej z gwarancjami udzielonymi przez państwo należy obliczyć oddzielnie dla danego kredytu, stosując następującą metodę: różnica między (i) stopą procentową obliczoną w sposób wyjaśniony w motywie 190, zastosowaną wobec kwoty głównej kredytu a (ii) całkowitym kosztem finansowania kredytu objętego gwarancją, obliczonym jako suma stopy procentowej zastosowanej przez banki wobec kapitału głównego kredytu i opłaty za udzielenie gwarancji zastosowanej przez państwo, obliczonych i naliczonych za okres, w którym kwoty zostały udostępnione spółce Ilva.

5.2.3.3. Selektyność

- (192) Gwarancja państwowa określona jako środek 3 jest środkiem wspierającym *ad hoc* przyznanym na rzecz jednego przedsiębiorstwa: spółki Ilva. Środek 3 sam w sobie jest selektywny.

5.2.3.4. Wniosek dotyczący środka 3

- (193) W związku z tym, że środek 3 spełnia wszystkie kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE, Komisja stwierdza, że stanowi on pomoc państwa, której wysokość można ustalić na podstawie metod opisanych w motywie 191.

5.2.4. Środek 4

- (194) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie przyjęła, że rozstrzygnięcie sporów uzgodnione między spółką Fintecna a spółką Ilva można przypisać państwu włoskiemu i wiąże się ono z wykorzystaniem zasobów państwowych. Komisja wyraziła również wątpliwości, czy zgadzając się na rozstrzygnięcie długiego sporu w marcu 2015 r., tuż po ogłoszeniu niewypłacalności spółki Ilva, spółka Fintecna podjęła racjonalną decyzję, którą podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej podjąłby w podobnej sytuacji.
- (195) W oparciu o obserwacje otrzymane w toku formalnego postępowania Komisja najpierw oceniła, czy decyzja o rozstrzygnięciu sporu była rzeczywiście racjonalna z punktu widzenia uczestnika rynku, tj. czy decyzja ta przynosi korzyść gospodarczą spółce Ilva.

⁽⁸¹⁾ Według danych zgromadzonych przez Komisję w bazie danych S&P Capital IQ.

5.2.4.1. Korzyść gospodarcza

- (196) Jak już stwierdzono w motywie 163, interwencja organu publicznego nie musi wiązać się z przyznaniem korzyści beneficjentowi tej interwencji, a zatem nie stanowi pomocy, jeżeli realizuje się ją w normalnych warunkach rynkowych, tzn. jeżeli organ publiczny postąpił tak jak postąpiłby inwestor prywatny w podobnej sytuacji.
- (197) Przede wszystkim w ramach dogłębnej oceny Komisja oceniła okoliczności, w jakich spółka Fintecna podjęła decyzję o rozstrzygnięciu sporu z Ilva po długim okresie, płacąc 156 mln EUR. Podejmując decyzję o rozliczeniu, spółka Fintecna musiała wziąć pod uwagę sytuację gospodarczą w momencie, w którym zdecydowała się na rozliczenie, poziom ryzyka i oczekiwania wobec przyszłości⁽⁸²⁾.
- (198) W tym kontekście Komisja odnotowuje, że zobowiązanie zaciągnięte i przejęte przez państwo jako sprzedawcę przed dokonaniem prywatyzacji zasadniczo nie podlega zaskarżeniu oraz że w odniesieniu do kwoty rozliczenia, tj. 156 mln EUR, spółka Fintecna, jako ostrożny wierzyciel, dokonała oszacowania swojej ekspozycji wobec spółki Ilva w 2011 r. i dostosowała je w 2014 r. Obliczenia wykazały ekspozycję w wysokości [...] EUR, tj. skorygowaną kwotę w wysokości [...] EUR w 2014 r. W celu właściwej oceny ryzyka prawnego spółka Fintecna zleciła dwie opinie prawne, z których każda niezależnie potwierdziła, że 156 mln EUR było dopuszczalną kwotą w ramach maksymalnego pułapu ustalonego w umowie prywatyzacyjnej ([...] EUR z wyłączeniem odsetek, [...] EUR łącznie z odsetkami) i szacunkowej potencjalnej ekspozycji ([...] EUR w 2014 r.).
- (199) Spółka Fintecna podjęła decyzję o rozliczeniu w kontekście dekretu z mocą ustawy nr 1/2015, co spowodowało zawarcie umowy między oboma stronami. Biorąc pod uwagę rozsądne szacunki ryzyka występującego w przypadku niewypłacalności spółki Ilva przeprowadzone przez niezależnych doradców prawnych, sam fakt, że spółka Fintecna zdecydowała się na rozliczenie dopiero w tym momencie, a nie przed przyjęciem wyżej wymienionego dekretu z mocą ustawy, nie zmienia kwalifikacji decyzji o rozliczeniu jako racjonalnej decyzji, którą podmiot działający w warunkach gospodarki rynkowej podjąłby w podobnej sytuacji. W rzeczywistości rozważny operator narażony na szkodę preferowałby polubowne rozstrzygnięcie przedłużającego się sporu niż uciekanie się do postępowania sądowego lub interwencji arbitra, w sytuacji gdy jego zobowiązania jako takie nie podlegają dyskusji, a jego ekspozycja może skutkować wypłatą kwot wyższych o [...]–[...] niż kwota natychmiastowo rozliczona. Wydaje się, że dalsze opóźnianie rozliczenia nie mogłoby doprowadzić do uzyskania lepszego wyniku finansowego przez spółkę Fintecna.
- (200) Biorąc pod uwagę fakt, że działania podjęte przez spółkę Fintecna odpowiadają zachowaniom racjonalnego uczestnika gospodarki rynkowej oraz że proces poprzedzający decyzję odzwierciedla rozsądne podejście spółki Fintecna do kwoty możliwego rozliczenia, jaką należy osiągnąć ze spółką Ilva, Komisja stwierdza, że płacenie mniejszej kwoty niż jej własne oszacowania stanowi co do zasady rozsądną decyzję prywatnego uczestnika rynku o rozliczeniu i jako takie nie może przynieść korzyści spółce Ilva.

5.2.4.2. Wniosek dotyczący środka 4

- (201) Komisja wykazała, że środek 4 nie przynosi korzyści gospodarczej spółce Ilva. W związku z tym, że kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE mają charakter łączny, Komisja stwierdza, że środek 4 nie stanowi pomocy państwa.

5.2.5. Środek 5

5.2.5.1. Zasoby państwowe i możliwość przypisania środka państwu

- (202) W odniesieniu do państwa pochodzenia środka Komisja zauważa, że środek polega na kredycie udzielonym przez Ministerstwo Gospodarki i Finansów z zasobów budżetu państwa.
- (203) Biorąc pod uwagę, że pojęcie państwa członkowskiego obejmuje wszystkie poziomy organów publicznych niezależnie od tego, czy jest to organ krajowy, regionalny czy samorząd terytorialny, Komisja stwierdza, że środek można przypisać państwu i wiąże się on z przeniesieniem zasobów państwowych.

5.2.5.2. Korzyść gospodarcza

- (204) W swoich uwagach dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania WV Stahl zwraca się do Komisji o zapewnienie szybkiego odzyskania pomocy państwa przyznanej w formie kredytów udzielonych spółce Ilva poniżej warunków rynkowych, jako podstawę przyjmując różnicę między naliczoną stopą procentową a stopą rynkową w momencie udzielenia kredytów (zob. motyw 120). W odniesieniu do ustalenia korzyści gospodarczej w ramach środka 5 Komisja uważa, że można zastosować to samo rozumowanie, co w przypadku środka 3, pomimo dwóch głównych różnic faktycznych między obydwooma środkami.

⁽⁸²⁾ Wyrok Sądu z dnia 29 marca 2007 r., Scott/Komisja, T-366/00, EU:T:2012:649, pkt 158.

- (205) Pierwsza faktyczna różnica polega na tym, że środek 5 jest kredytem publicznym, podczas gdy środek 3 jest gwarancją państwową dla kredytu konsorcjalnego. Ta faktyczna różnica nie wpływa jednak na argumentację przedstawioną w motywach 166–179, która w równym stopniu dotyczy kredytu i gwarancji.
- (206) Drugą różnicę faktyczną stanowi data przyznania: środek 3 przyznano dnia 30 kwietnia 2015 r., a środek 5 – dnia 15 grudnia 2015 r. Komisja uważa jednak, że rozumowanie przedstawione w motywach 166–179 dotyczy również przyznania środka 5: w grudniu 2015 r. nadal można było oczekiwać, że wartość likwidacyjna aktywów spółki Ilva będzie wysoka, a łączna kwota roszczeń podlegających wcześniejszemu odliczeniu wzrosła o 400 mln EUR (tj. o wysokość środka 3) w porównaniu z kwietniem 2015 r., osiągając w sumie około [...] EUR, co nadal stanowi kwotę znacznie niższą niż oczekiwana masa likwidacyjna o wartości 1,8 mld EUR. Ponadto w dekreście z mocą ustawy nr 191/2015 środkowi 5 przyznano wyższy priorytet pod względem spłaty niż innym roszczeniom podlegającym wcześniejszemu odliczeniu, jak przedstawiono na wykresie 2, dodatkowo zwiększając potencjalne LGD dla środka 5.

Wykres 2

Kolejność spłaty długu spółki Ilva w grudniu 2015 r.

[...]

- (207) W związku z powyższym wydaje się, że wartość LGD kredytu była nadal dość wysoka, a Komisja dochodzi do wniosku, że w przypadku udzielania kredytu spółce Ilva dla prywatnego kredytodawcy, który zwykł radzić sobie z ryzykownymi kredytami, może istnieć uzasadnienie biznesowe dla udzielenia pożyczki spółce Ilva.
- (208) Podobnie jak w przypadku środka 3 Komisja następnie oceniła, czy warunki finansowe kredytu publicznego odpowiednio wynagradzają ryzyko podejmowane przez państwo. Z tych samych powodów, co w przypadku środka 3, Komisja uważa, że w opinii [...] nie przewidziano odpowiedniej metody ustalenia, czy wysokość rocznej stopy procentowej stosowanej przez państwo (2,94 %) jest odpowiednia. W związku z tym Komisja zebrała podobne dane publiczne, jak w przypadku środka 3 (spready CDS i dochody z obligacji) z bazy danych S&P Capital IQ Platform⁽⁸³⁾, odpowiadające jednak terminowi przyznania środka 5.
- (209) Z danych zgromadzonych w odniesieniu do 14 obserwacji dostępnych w grudniu 2015 r. wynika, że spready CDS dla terminów zapadalności wynoszących pięć lat wahają się od 6,2 % do 300,5 %, a mediana wynosi 44,1 %, natomiast spready CDS dla jednorocznych terminów zapadalności wahają się od 3,0 % do 648 %, a mediana wynosi 32,7 %.
- (210) Dane zgromadzone w odniesieniu do 31 obserwacji dostępnych w grudniu 2015 r. wskazują, że w przypadku obligacji o terminie zapadalności wynoszącym trzy lata stopy obligacji wynoszą od 2,2 % do 99,0 %, a mediana wynosi 17,6 %.
- (211) Z analizowanych danych wynika, że w dniu przyznania środka 5 koszt finansowania przedsiębiorstw o ratingu CCC+, D lub SD był znacznie wyższy niż środki, które spółka Ilva uzyskała od państwa. W rzeczywistości roczna stopa procentowa kredytu na rzecz spółki Ilva wynosiła 2,94 %, podczas gdy zgodnie ze wskaźnikami rynkowymi koszty całkowite w tym samym okresie były znacznie wyższe.
- (212) Podobnie jak w przypadku środka 3 przedmiotowa kontrola wiarygodności wykazuje, że kredyt publiczny określony jako środek 5 przynosi spółce Ilva korzyść gospodarczą, której spółka Ilva nie uzyskałaby w warunkach rynkowych. Po ustaleniu istnienia korzyści gospodarczej niedostępnej na warunkach rynkowych pojawia się kwestia jej kwantyfikacji.
- (213) Stosując odpowiednio ten sam tok rozumowania, co w przypadku środka 3, Komisja postanowiła uwzględnić również komunikat z 2008 r. W związku z tym Komisja ustaliła odpowiednią stopę rynkową dla kwantyfikacji elementu pomocy kredytu udzielonego bez zabezpieczenia na poziomie 10,06 %, obliczonej jako suma stopy bazowej wynoszącej 0,06 % odpowiadającej stawce EURIBOR na 1 rok w dniu 15 grudnia 2015 r. oraz marży kredytowej wynoszącej 1 000 punktów bazowych.
- (214) Kwotę korzyści związanej z kredytem publicznym określonym jako środek 5 należy obliczyć jako różnicę między (i) stopą procentową obliczoną w sposób wyjaśniony w motywie 213, zastosowaną wobec kwoty głównej kredytu a (ii) faktyczną stopą procentową należną od spółki Ilva, obliczaną i naliczaną za okres, w którym kwoty zostały udostępnione spółce Ilva.

5.2.5.3. Selektowność

- (215) Kredyt państwowy określony jako środek 5 jest środkiem wspierającym *ad hoc* przyznanym na rzecz jednego przedsiębiorstwa: spółki Ilva. Środek 5 sam w sobie jest selektywny.

⁽⁸³⁾ <https://www.capitaliq.com>

5.2.5.4. Wniosek dotyczący środka 5

- (216) W związku z tym, że środek 5 spełnia wszystkie kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE, Komisja stwierdza, że stanowi on pomoc państwa, której wysokość można ustalić na podstawie metod opisanych w motywie 214.

5.3. Niezgodność pomocy z prawem

- (217) Środki 3 i 5 stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu i zostały wdrożone bez uprzedniego powiadomienia Komisji z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE. Wspomniane środki jako takie wdrożono niezgodnie z prawem.

5.4. Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym

- (218) Zakaz przyznawania pomocy państwa nie jest ani bezwzględny, ani bezwarunkowy. W szczególności art. 107 ust. 2 i 3 TFUE stanowią podstawy prawne pozwalające na uznanie niektórych kategorii pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Z uwagi na to, że zdaniem władz włoskich środki objęte postępowaniem wyjaśniającym nie stanowią pomocy państwa, nie przedstawiły one żadnego uzasadnienia co do ich zgodności.
- (219) W związku z tym Komisja oceni z urzędu, czy środki pomocy państwa przyznane spółce Ilva, tj. środki 3 i 5, można uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym zgodnie z którąkolwiek z tych możliwych podstaw prawnych.
- (220) Komisja zauważa, że odstępstwa przewidziane w art. 107 ust. 2 TFUE wyraźnie nie mają zastosowania. Z odstępstw, o których mowa w ust. 3 tego artykułu, tylko litery a) i c) mogą okazać się przydatne. Art. 107 ust. 3 lit. a) stanowi, że za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia. Art. 107 ust. 3 lit. c) stanowi natomiast, że pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem, również może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
- (221) W odniesieniu do art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze żelaza i stali, takie jak Ilva, nie kwalifikują się do pomocy regionalnej zgodnie z pkt 9 wytycznych w sprawie pomocy regionalnej⁽⁸⁴⁾. W związku z tym tej podstawy prawnej nie można zastosować do przedmiotowych środków objętych postępowaniem.
- (222) Jeżeli chodzi o art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, Komisja nie wie o istnieniu żadnych ram ani wytycznych dotyczących stosowania art. 107 ust. 3, które mogłyby mieć zastosowanie do ocenianych środków. W szczególności przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze żelaza i stali, takie jak spółka Ilva, nie kwalifikują się do uzyskania pomocy na ratowanie i restrukturyzację zgodnie z pkt 18 Wytycznych dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji⁽⁸⁵⁾. W związku z tym, że spółka Ilva kwalifikuje się jako przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji zgodnie z pkt 20 lit. c) Wytycznych dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji, nie kwalifikuje się ona również do uzyskania pomocy na ochronę środowiska zgodnie z pkt 16 Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią⁽⁸⁶⁾.
- (223) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że środki pomocy państwa przyznane spółce Ilva są niezgodne z rynkiem wewnętrznym.

5.5. Odzyskanie pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym

- (224) Zgodnie z TFUE i z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości w przypadku stwierdzenia, że pomoc jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym, Komisja jest organem właściwym do podejmowania decyzji, czy dane państwo członkowskie musi ją znieść, czy zmienić⁽⁸⁷⁾. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika również, że nałożenie na państwo członkowskie obowiązku wycofania pomocy uznanej przez Komisję za niezgodną z rynkiem wewnętrznym służy przywróceniu stanu pierwotnego⁽⁸⁸⁾.
- (225) W tym kontekście Trybunał ustalił, że cel ten zostaje osiągnięty z chwilą, gdy beneficjent dokona zwrotu kwoty przyznanej jako pomoc niezgodna z prawem, tracąc tym samym korzyść, jaką odnosił względem swoich konkurentów na rynku, oraz gdy następuje przywrócenie sytuacji sprzed wypłaty pomocy⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁴⁾ Dz.U. C 209 z 23.7.2013, s. 1.

⁽⁸⁵⁾ Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1.

⁽⁸⁶⁾ Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 (Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1).

⁽⁸⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 1973 r., Komisja/Niemcy, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, pkt 13.

⁽⁸⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 września 1994 r., Hiszpania/Komisja, sprawy połączone C-278/92, C-279/92 i C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, pkt 75.

⁽⁸⁹⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. Belgia/Komisja, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, pkt 64 i 65.

- (226) Zgodnie z orzecznictwem art. 16 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ⁽⁹⁰⁾ stanowi, że: „w przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy niezgodnej z prawem, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta”.
- (227) Zatem biorąc pod uwagę fakt, że środki będące przedmiotem postępowania zostały wprowadzone niezgodnie z art. 108 Traktatu i należy je uznać za pomoc niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, pomoc ta musi zostać odzyskana w celu przywrócenia sytuacji istniejącej na rynku przed przyznaniem pomocy. Proces odzyskiwania powinien obejmować czas od dnia odniesienia korzyści przez beneficjenta, to jest począwszy od dnia przekazania mu pomocy, do dnia skutecznego odzyskania, i kwota, jaką należy odzyskać, powinna być powiększona o kwotę odsetek naliczonych do dnia jej skutecznego odzyskania.
- (228) Na podstawie powyższej oceny w sekcjach 5.2.3 i 5.2.5, stwierdza się, że element pomocy zawarty w środkach 3 i 5 musi zostać odzyskany w następujący sposób:
- jeżeli chodzi o środek 3 – różnica między (i) stopą procentową obliczoną w sposób wyjaśniony w motywie 190, zastosowaną wobec kwoty głównej kredytu a (ii) całkowitym kosztem finansowania kredytu objętego gwarancją, obliczonym jako suma stopy procentowej zastosowanej przez banki wobec kapitału głównego kredytu i opłaty za udzielenie gwarancji zastosowanej przez państwo, obliczonych i naliczonych za okres, w którym kwoty zostały udostępnione spółce Ilva;
 - jeżeli chodzi o środek 5 – różnica między (i) stopą procentową obliczoną w sposób wyjaśniony w motywie 213, zastosowaną wobec kwoty głównej kredytu a (ii) faktyczną stopą procentową należną od spółki Ilva, obliczaną i naliczaną za okres, w którym kwoty zostały udostępnione spółce Ilva.
- (229) Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy zgodnie z art. 4 ust. 3 TFUE Włochy muszą przekazać Komisji w ciągu dwóch miesięcy od daty powiadomienia o niniejszej decyzji dokładną kwotę pomocy przyznanej spółce Ilva, biorąc pod uwagę w szczególności pomoc w formie kredytów, faktyczne daty wypłat lub spłat, a także wszystkie inne istotne okoliczności zgłoszone przez Włochy. W każdym z przypadków kwoty podlegające odzyskaniu muszą obejmować odsetki należne do dnia faktycznego zwrotu pomocy.
- (230) W tym samym terminie dwóch miesięcy Włochy muszą poinformować Komisję o usunięciu przyszłych korzyści gospodarczych będących wynikiem środków 3 i 5. W tym celu Włochy powinny zapewnić, aby odpowiednie całkowite koszty finansowania i stopy procentowe odpowiadały co najmniej rynkowym stopom procentowym, o których mowa odpowiednio w motywach 190 i 213. Wszelkie kwoty udostępnione do momentu korekty stóp procentowych pozostaną pomocą niezgodną z rynkiem wewnętrznym i jako takie będą podlegały odzyskaniu wraz z odsetkami od zwracanej pomocy naliczonymi do dnia zwrotu.

6. WNIOSEK

- (231) Komisja stwierdza, że Włochy wprowadziły środki 3 i 5, o których mowa w sekcjach 2.2.3 i 2.2.5 niniejszej decyzji, niezgodnie z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
- (232) Komisja stwierdza, że element pomocy w ramach środków 3 i 5 jest niezgodny z rynkiem wewnętrznym i musi zostać odzyskany od beneficjenta, spółki Ilva, wraz z odsetkami od zwracanej pomocy,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Następujące środki uwzględnione w niniejszej decyzji nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

- przeniesienie aktywów w kwocie 1,1 mld EUR zajętych podczas postępowania karnego przeciwko poprzednim właścicielom spółki Ilva, zrealizowane w ramach prywatnego porozumienia o rozliczeniu zawartego ze spółką Ilva;
- dekret z mocą ustawy nr 101/2013 z dnia 11 sierpnia 2014 r. oraz jego art. 12 ust. 5 o kredytach podlegających wcześniejszemu odliczeniu zastosowany do kredytu prywatnego w wysokości 250 mln EUR;
- porozumienie o rozliczeniu dotyczące kwoty 156 mln EUR zawarte między spółką Fintecna a spółką Ilva w dniu 5 marca 2015 r. na podstawie dekretu z mocą ustawy nr 1/2015 obowiązującego od dnia 4 marca 2015 r.

⁽⁹⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

Artykuł 2

Pozostałe środki będące przedmiotem niniejszej decyzji, które Włochy wprowadziły w życie w sposób niezgodny z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, stanowią pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym:

- a) przyznanie spółce Ilva dekretem ministerialnym z dnia 30 kwietnia 2015 r., zgodnie z dekretem z mocą ustawy nr 1/2015, gwarancji państwowej na zabezpieczenie kredytu o wartości 400 mln EUR;
- b) przyznanie spółce Ilva dekretem ministerialnym z dnia 15 grudnia 2015 r., zgodnie z dekretem z mocą ustawy nr 191/2015, kredytu państwowego o wartości 300 mln EUR.

Artykuł 3

1. Włochy odzyskują od beneficjenta pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym, która została przyznana w ramach środków, o których mowa w art. 2.
2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjentów, do dnia jej faktycznego odzyskania.
3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 ^(¹) oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 271/2008 ^(²) zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.
4. Włochy dostosowują wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy w ramach środków, o których mowa w art. 2, do warunków rynkowych określonych w motywach 190 i 213 niniejszej decyzji, w terminie dwóch miesięcy od daty powiadomienia o niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy przyznanej w ramach środków, o których mowa w art. 2, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Włochy zapewniają wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Włochy przekazują następujące informacje:
 - a) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;
 - b) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy;
 - c) dokumenty potwierdzające, że wprowadzono dostosowania, o których mowa w art. 3 ust. 4 niniejszej decyzji.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy przyznanej w ramach środków, o których mowa w art. 2, Włochy na bieżąco informują Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Włochy bezzwłocznie przedstawiają informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Włochy przekazują również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 271/2008 z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 794/2004 w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 82 z 25.3.2008, s. 1).

Artykuł 6

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Włoskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 21 grudnia 2017 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji
